

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH  
W RADLINIE NA LATA 2016-2020**

## SPIS TREŚCI

1. Społeczno-prawne uwarunkowania potrzeby budowy strategii rozwiązywania problemów społecznych. ....	3
2. Od diagnozy problemów jednostek i grup społecznych do programów polityki socjalnej i strategii ich rozwiązywania. ....	4
3. Diagnoza problemów społecznych w Radlinie. ....	7
3.1 Struktura społeczno-demograficzna mieszkańców Radlina. ....	7
3.2 Struktura społeczno-demograficzna i charakterystyka poszczególnych dysfunkcji klientów korzystających z pomocy społecznej w Radlinie w 2014 roku. ....	16
3.3 Problemy, dysfunkcje społeczne w liczbach. ....	20
3.4 Sytuacja mieszkaniowa osób dotkniętych dysfunkcjami. ....	24
4. Cele strategiczne, szczegółowe oraz planowane działania wynikające z Diagnozy Problemów Społecznych w Radlinie. ....	27
5. Cele strategiczne i działania wynikające ze „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Radlin na lata 2014 – 2020”. ....	39
6. Teoretyczne podstawy budowy programów socjalnych. Modele polityki społecznej ....	31
7. Długofalowy program rozwiązywania problemów społecznych w Radlinie na lata 2016-2020. ....	33
7.1 Program wychodzenia z bezdomności. ....	33
7.2 Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa. ....	35
7.3 Wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. ....	36
7.4 Program aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. ....	37
7.5 Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Radlin 2015-2020. ....	39
7.6 Program Aktywności Lokalnej na lata 2016 – 2020. ....	40
7.7 Program wspierania rodziny dla Miasta Radlin na lata 2016 – 2018. ....	42
7.8 Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2020. ....	43
7.9 Miejski Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. ....	46
7.10 Działania z zakresu ochrony zdrowia. ....	47
7.11 Program współpracy Miasta Radlin z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. ....	48
8. Zarządzanie realizacją strategii rozwiązywania problemów społecznych. ....	49

## **1. Społeczno-prawne uwarunkowania potrzeby budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.**

W związku z funkcjonowaniem Polski w strukturach Unii Europejskiej przed władzami samorządowymi pojawiły się nowe zadania z zakresu polityki społecznej, wynikające z polityki regionalnej Unii Europejskiej. Również zmiany legislacyjne w kraju nakładają na samorząd realizację wielu zadań sfery społecznej. Ustawa o pomocy społecznej wyznacza nowe zadania samorządom lokalnym w zakresie pomocy społecznej, w tym opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka (art. 17, ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej).

Od 1 maja 2004 roku obowiązuje również ustawa o świadczeniach rodzinnych, przekazująca samorządom lokalnym realizację całych obszarów wsparcia rodzin jak np. wypłaty zasiłków i świadczeń pielęgnacyjnych czy rodzinnych. Kwestie funduszu alimentacyjnego reguluje ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U z 2009 Nr 1, poz 7 z późn. zm.).

Niniejszy dokument powstał jako odpowiedź na potrzebę aktualizacji dotychczasowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015, która została opracowana w innych realiach gospodarczych i społecznych.

Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym, stoją do rozwiązania trudne problemy społeczne. Pogłębiające się dysproporcje dochodowe rodzin, zjawiska związane ze sferą ubóstwa, problemy egzystencji osób samotnych i starszych oraz niepełnosprawnych, tworzą powiązaną ze sobą siatkę problemów społecznych, które w znaczny sposób decydują o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną. Wszystkie te czynniki można nazwać ogólnie problemem dezintegracji społecznej.

Od skuteczności rozwiązania codziennych problemów społeczności lokalnej, zależy poczucie wspólnej więzi jej członków i jej prawidłowe funkcjonowanie. Rozwiązanie problemów społecznych jest długofalowym i złożonym procesem, dlatego istnieje potrzeba podejścia strategicznego, cechującego się holizmem oraz linearnym rozłożeniem planowanych działań. Wyrazem tego procesu jest miejska strategia rozwiązywania problemów społecznych, kierująca działania władz samorządowych, Ośrodka Pomocy Społecznej, lokalnych szkół, świetlic środowiskowych, ośrodków zdrowia czy policji.

Wytyczenie strategicznych kierunków, oparte jest na wnikliwej diagnozie występujących w Radlinie problemów społecznych. Nie są one wyjątkowe i niepowtarzalne – występują w skali całego kraju. Jednak intensywność i skala występowania poszczególnych zjawisk, jest charakterystyczna dla Radlina i jego mieszkańców. Zintegrowane podejście do problemów sfery społecznej zaprezentowane w przedmiotowej Strategii, pozwala na przyjęcie nowych rozwiązań w celu ograniczenia

niekorzystnych zjawisk. Realizacja zadań postawionych przed miastem (zarówno na poziomie administracji publicznej, jak i społeczności lokalnej czy też rodziny i jednostki), wymusza konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali miasta jak i współpracy poszczególnych, związanych z obszarem społecznym, organizacji.

Przeprowadzona przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Radlinie diagnoza, wykazała szereg problemów dezorganizujących lokalną społeczność. Są to głównie dysfunkcje bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, problemy niepełnosprawnych oraz długotrwale chorych. Opierając się dodatkowo na Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” oraz na Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Radlina na lata 2014-2020, można wysunąć kilka postulatów do utworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Radlinie. Wiodącą koncepcją planowanych działań jest systemowe podejście do rodziny jako podstawowej komórki społecznej, w obrębie której dokonywany jest przekaz wartości kulturowych, jak i do społeczności lokalnej. Dlatego pomimo wielu różnych form pomocy kierowanych do poszczególnych jednostek, zakłada się pracę socjalną z całą rodziną i doprowadzenie do zmiany w funkcjonowaniu rodziny, aby dzieci z tych rodzin nie stały się kolejnym pokoleniem korzystającym z pomocy społecznej, a także organizowanie społeczności lokalnej w poszczególnych dzielnicach.

## **2. Od diagnozy problemów jednostek i grup społecznych do programów polityki społecznej i strategii ich rozwiązywania.**

Żyjemy w świecie doświadczając ciągłych zmian zarówno na obszarach ustrojowych, gospodarczych, ekonomicznych jak i społecznych. Zmiany dostrzegalne są w skali całego kraju, jak i poszczególnych miast, grup społecznych czy nawet jednostek. Okres przeobrażania się społeczeństwa pod wpływem zmiany ustroju, który odnosi się zarówno do przemian transformacyjnych z przełomu lat 80 i 90 ubiegłego wieku jak i zmian, które nastąpiły od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej, niesie za sobą pozytywne jak i negatywne skutki. Wszystkie jednak reprezentują zjawisko dezorganizacji społecznej. Znajomość problemów i zjawisk powodujących tę dezorganizację jest niezbędna dla zapewnienia pozytywnego końcowego rezultatu podejmowanych przeobrażeń, zarówno w sferze politycznej, ekonomiczno-gospodarczej czy społecznej.

Istotnym ogniwem polityki społecznej państwa jest pomoc społeczna. Powołana została do udzielania pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie pokonać jej przy wykorzystaniu własnych środków, możliwości i uprawnień.

Wraz ze zmianami ustrojowymi, a co za tym idzie obyczajowymi, nasiliły się takie problemy społeczne jak bezrobocie czy bezdomność a inne, wspominając jedynie takie zjawiska jak przemoc w rodzinie czy problemy opiekuńczo-wychowawcze, nasiliły się. Poszerzają się obszary niedostatku lub

wręcz ubóstwa polskich rodzin. Te z kolei przyczyniają się do powstawania trudności w realizowaniu podstawowych funkcji jakie powinno pełnić społeczeństwo, grupa społeczna, rodzina czy jednostka.

„Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”<sup>1</sup>. Przez własne środki i możliwości należy rozumieć z jednej strony sytuację materialną (dochodową) rodziny czyli nie tylko bieżące dochody, ale także inne zasoby finansowe, z drugiej natomiast są to umiejętności np. posiadane kwalifikacje zawodowe, właściwości psychofizyczne, aktywność lub jej brak w rozwiązywaniu problemów, gotowość do współdziałania w ich rozwiązywaniu.

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych w sposób odpowiadający godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także profilaktyka, zapobiegająca powstawaniu dysfunkcji społecznych. Celem tych działań powinno być kształtowanie takich warunków w środowisku lokalnym, które będą zapobiegać marginalizacji osób i rodzin, a przede wszystkim osób i rodzin niepełnosprawnych i wielodzietnych, jak również działania te będą umacniać rodzinę jako podstawową komórkę społeczną. Zadania dotyczące pomocy społecznej realizowane przez gminę do roku 2014 można podzielić na zadania własne obligatoryjne, zadania własne fakultatywne i zadania zlecone gminie.

Ustawa o pomocy społecznej określa zadania własne obligatoryjne i fakultatywne realizowane przez gminę, a także zadania zlecone gminie do realizacji z zakresu administracji rządowej<sup>2</sup>.

Ponadto Ośrodkowi Pomocy Społecznej zlecono realizację zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gminy zobowiązane są także do realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390). Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym powoływanym przez burmistrza, w skład którego wchodzi przedstawiciele instytucji zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a głównym jego zadaniem jest integracja i koordynacja działań instytucji i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ustawa o pomocy społecznej określa przesłanki, jakie powinna spełniać osoba lub rodzina ubiegająca się o świadczenia z pomocy społecznej. Mowa tu o osobach posiadających obywatelstwo polskie, mających miejsce zamieszkania i przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto prawo do świadczeń z pomocy społecznej mają też cudzoziemcy przebywający na terytorium

---

<sup>1</sup> Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2015 poz. 167 z późn. zm.)

<sup>2</sup> tamże.

Rzeczpospolitej Polskiej na podstawie zezwoleń na pobyt stały, pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej bądź też w związku z uzyskaniem zgody na pobyt ze względów humanitarnych. Wymaga się tu spełnienia:

- kryterium dochodowego, którego wysokość obrazuje tabela nr 1,
- jednoczesnego wystąpienia minimum jednej z okoliczności: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, oraz zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej a także klęski żywiołowej lub ekologicznej.

**Tabela nr 1: Wysokość kryterium dochodowego w 2002 i 2015 roku**

Kryterium dochodowe	2002	2015 (od 1.10.2015)
na osobę samotnie gospodarującą	461 zł	634 zł
na pierwszą osobę w rodzinie	418 zł	514 zł
na drugą i dalsze osoby w rodzinie powyżej 15 lat	294 zł	
na każdą osobę w rodzinie poniżej 15 lat	210 zł	

*źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Radlinie.*

Tworząc strategię rozwiązywania problemów społecznych Miasta Radlina przyjmujemy, że miasto „jest czymś więcej niżli aglomeracją jednostek wyposażonych w dobra komunalne, takie jak: ulice, nieruchomości, oświetlenie elektryczne, tramwaje, telefony itd. Miasto jest także czymś więcej niżli prostą konstelacją instytucji i aparatów administracyjnych: trybunałów, szpitali, szkół, posterunków policji oraz urzędów wszelkiego rodzaju. Miasto jest raczej stanem ducha, zespołem zwyczajów i tradycji, postaw i sentymentów, nieodłącznie powiązanych z tymi zwyczajami i transmitowanymi poprzez tradycje”<sup>3</sup>. Inaczej mówiąc, miasto jest odwzorowaniem kultury jego mieszkańców, preferowanych przez nich wartości i norm społecznych.

Badania socjologiczne mogą i powinny służyć diagnozie zjawisk i problemów społecznych, szczególnie w miastach i gminach społeczeństwa ulegającego przeobrażeniom systemowym. Istnieje szereg metod, którymi posługują się nauki społeczne w badaniu otaczającej nas rzeczywistości. Poniższe opracowanie reprezentuje głównie analizę dokumentów funkcjonujących w Ośrodku Pomocy Społecznej w Radlinie, reprezentujących najuboższą, najbardziej zagrożoną marginalizacją i wyłączeniem warstwę społeczną miasta. Można dodać, że duży udział w dokonywanej analizie oraz w konstruowaniu wniosków, miała również obserwacja uczestnicząca pracowników socjalnych

<sup>3</sup> M. St. Szczepański - „Z historii socjologii miasta i procesów urbanizacji. Ekologia klasyczna i konwencjonalne teorie urbanizacji” w „Problemy socjologii miasta” pod red. J. Wodza. Katowice 1984, str. 15.

w badanych strukturach. Daje nam to w sumie zarówno typowo ilościowe dane obrazujące w statystyczny sposób występujące problemy społeczne, jak i subiektywne wnioski osób stykających się na co dzień z ludźmi dotkniętymi społecznymi dysfunkcjami, wynikające z danych jakościowych.

„Diagnoza zjawisk i problemów społecznych jest niezbędna z punktu widzenia choćby zespołu planującego budżet miasta, który musi uwzględniać środki nie tylko na rozwiązywanie, ale i na przeciwdziałanie problemom społecznym. Znajomość zjawisk i problemów społecznych miasta jest podstawą formowania społecznej polityki miejskiej. Praktyka ta jest integralnym elementem działań planistycznych większości krajów tworzących Unię Europejską. Określenie problemów społecznych miasta czy gminy jest istotne dla prawidłowo funkcjonującego systemu administracji miasta. Mając zdiagnozowane zjawiska i problemy społeczne w mieście, można efektywniej wykorzystywać środki budżetowe i przygotowywać określone działania ograniczające lub zwalczające ich dotkliwe skutki dla społeczności zamieszkującej określony obszar urbanistyczny”<sup>4</sup>.

Nierozłączną częścią budowania obrazów zagrożeń zbiorowości miejskich jest tworzenie map problemów i zjawisk społecznych. Mapy problemów społecznych są jednym ze sposobów gromadzenia i graficznej prezentacji informacji o przestrzeni podlegającej dezorganizacji społecznej. W tworzonej diagnozie problemów społecznych mieszkańców Radlina posłużono się tzw. *dots maps*, czyli mapami punktowymi, charakteryzującymi się naniesieniem na plan miasta każdej omawianej dysfunkcji, w zależności od miejsca jej występowania.<sup>5</sup>

Kolejnym krokiem w diagnozie będzie wytypowanie najbardziej zagrożonych obszarów miasta, do których w przyszłości powinny być adresowane określone programy, projekty socjalne i działania profilaktyczne.

Przystępując do tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście, nie możemy pominąć istotnych przesłanek wynikających z analizy sytuacji demograficznej w Radlinie. Ona bowiem w znaczący sposób określa kategorie osób, do których adresowane będą działania wynikające ze strategii.

### **3. Diagnoza Problemów Społecznych w Radlinie.**

#### **3.1 Struktura społeczno-demograficzna mieszkańców Radlina.**

Radlin zajmuje 12,53 km kw. i jest jedną z dziewięciu gmin ziemskiego Powiatu Wodzisławskiego. Pod względem powierzchni, Radlin zajmuje tylko 4,4% powierzchni powiatu i 0,10% powierzchni województwa. Gęstość zaludnienia przedstawia się następująco: 1 km kw. zamieszkuje 1439 osób, co stanowi ok. 2,5 - krotnie wyższą wartość, aniżeli gęstość zaludnienia w Powiecie Wodzisławskim, jak również ok. 3,5 razy wyższą wartość aniżeli wartość województwa śląskiego<sup>6</sup>.

---

<sup>4</sup> K. Czekaj – „Badania społeczne w służbie praktyki okresu transformacji: Od diagnozy zjawisk i problemów społecznych oraz strategii ich rozwiązywania do programów polityki społecznej i projektów socjalnych”, UŚ, Katowice.

<sup>5</sup> Tamże.

<sup>6</sup> Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2015 r. – Główny Urząd Statystyczny

Spośród ogólnej liczby ludności, zamieszkującej na stałe Radlin w 2014 roku, wynoszącej 17 984, kobiety stanowiły 9264 osób a mężczyźni 8720<sup>7</sup>. Daje się zauważyć duży spadek liczby mieszkańców miasta w stosunku do lat ubiegłych. I tak w 2002 r. Radlin zamieszkiwało 18 532 mieszkańców, w roku 2012 – 18 146 mieszkańców. Widoczna jest również przewaga liczby kobiet nad mężczyznami. Inaczej mówiąc na 100 mężczyzn mieszkających w Radlinie przypada 106 kobiet.

**Tabela nr 2: Liczba ludności w Radlinie w 2014 roku według kategorii wieku.<sup>8</sup>**

<b>Wiek</b>	<b>Kobiety</b>	<b>Mężczyźni</b>	<b>Ogółem</b>	<b>%</b>
<b>0 – 17 lat</b>	<b>1 648</b>	<b>1 714</b>	<b>3 362</b>	<b>18,70 %</b>
<b>18 – 64 [59] lat;</b>	<b>5 445</b>	<b>5 943</b>	<b>11 388</b>	<b>63,32%</b>
<b>65 i więcej lat</b>	<b>2 171</b>	<b>1 063</b>	<b>3 234</b>	<b>17,98 %</b>
<b>Razem:</b>	<b>9 264</b>	<b>8 720</b>	<b>17 984</b>	<b>100,0%</b>

Zawarte w tabeli dane wskazują wyraźnie, że zbiorowość zamieszkująca Radlin jest populacją demograficznie starzejącą się, gdzie liczba ludności w okresie przedprodukcyjnym nieznacznie przewyższa liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym. Niezbyt przychylna tendencja staje się jeszcze bardziej widoczna, jeśli porównamy dane zawarte w diagnozie problemów społecznych z 2002 r., gdzie stosunek ten wyglądał 4168 do 2695.

Łącznie dwie kategorie wieku przedprodukcyjnego i poprodukcyjnego to niecałe 37 % ogółu mieszkańców miasta, co jest mało bezpieczną wielkością dodając do tego zagrażające miastu tendencje na rynku pracy, zarówno Powiatu Wodzisławskiego jak i całego województwa. Patrząc z demograficznego punktu widzenia, można uznać, że jest to typ populacji starzejącej się, ze wskazaniem nasilenia tej tendencji. Piramida wieku pokazuje typ społeczeństwa o charakterze zastojowo-regresywnym.

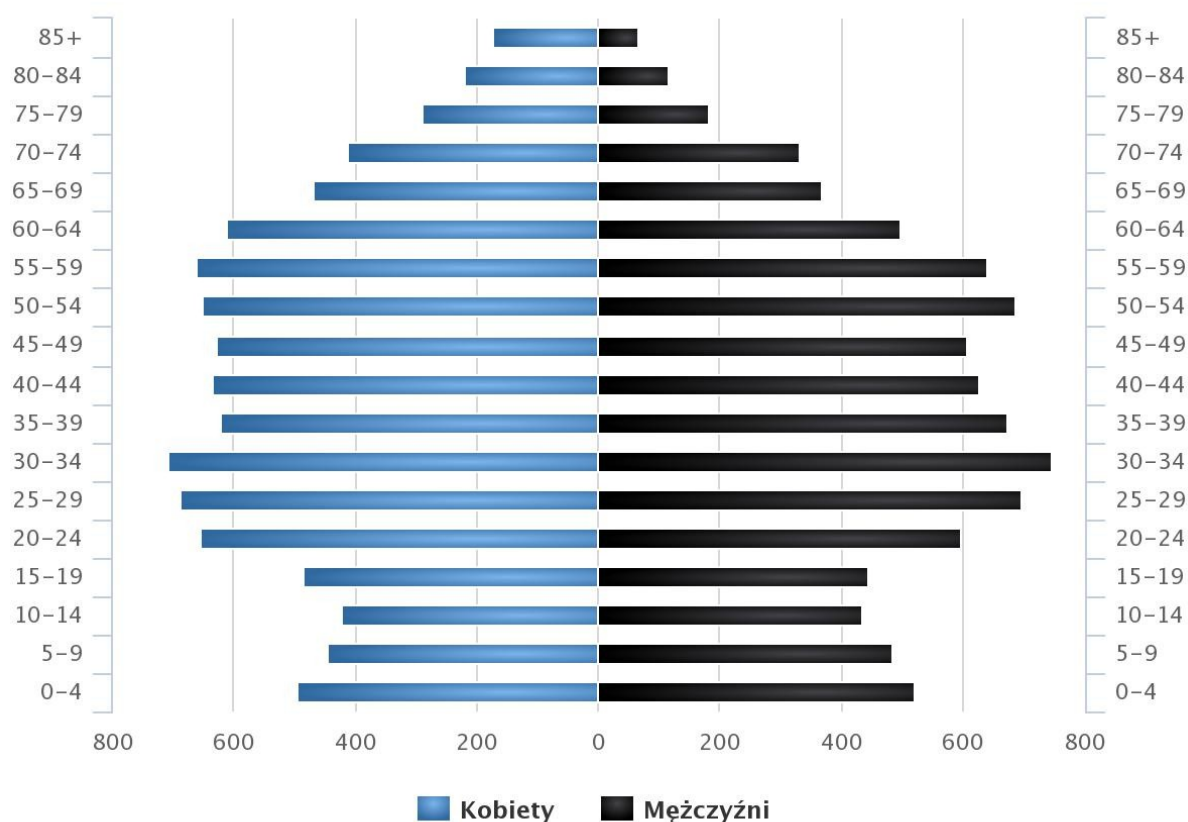
<sup>7</sup> Ocena zasobów pomocy społecznej – stan na 31.12.2014

<sup>8</sup> Bank Danych Lokalnych GUS stan na 31.12.2014 r.



## Piramida wieku mieszkańców Radlina, 2014

(Źródło: GUS)



[www.polskawliczbach.pl](http://www.polskawliczbach.pl)

Wskaźniki ruchu naturalnego ludności najwyraźniej to potwierdzają. Analizując wskaźniki ruchu naturalnego ludności zamieszkującej w 2014 roku miasto Radlin, należy stwierdzić, iż w większości są one niestety niezbyt korzystne i dlatego powinny stać się przedmiotem analiz szczegółowych i zostać uwzględnione w przyszłych strategiach i programach. Miasto cechuje ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego -0,89, charakteryzujący się przewagą zgonów nad urodzeniami (10,59/9,70 na 1000 ludności)<sup>9</sup>. Niekorzystną tendencję potwierdza porównanie z danymi z 2002 r. który charakteryzowała równowaga pomiędzy narodzinami i zgonami.

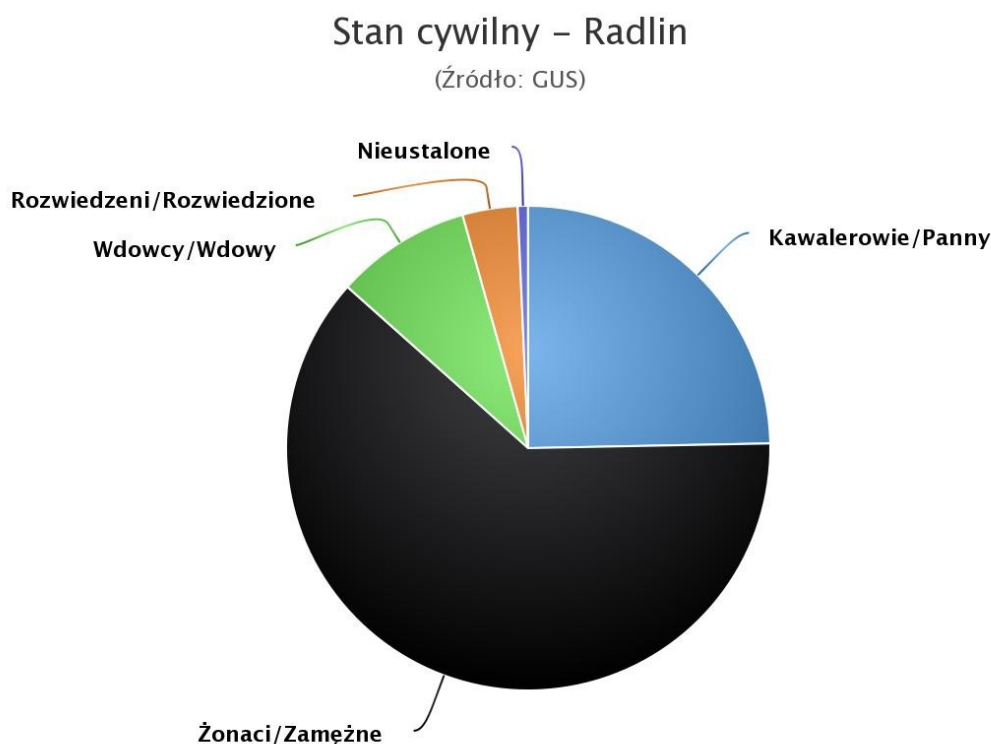
Niestety, ten niezbyt pozytywny obraz miasta, pogłębia nadal utrzymujące się ujemne saldo migracyjne (stosunek imigrantów do emigrantów z tego miasta). I tak w roku 2013 saldo migracji (suma sald migracji wewnętrznych i zewnętrznych) wyniosło -56 co oznacza, że w ruchu wewnętrznym było o 25 wymeldowań więcej niż zameldowań, a w ruchu zewnętrznym kraj opuściło 31 osób więcej niż przyjechało z zewnątrz.<sup>10</sup> Ten bardzo powolny trend migracyjny obserwowany już od roku 2002, powinien być szczególnie brany pod uwagę przy budowie dokumentów strategicznych i planowaniu działań, tak aby w przyszłości, nie stał się istotnym czynnikiem

<sup>9</sup> Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie śląskim w 2014 r. – Urząd Statystyczny w Katowicach

<sup>10</sup> Portal internetowy [www.polskawliczbach.pl](http://www.polskawliczbach.pl)

zmniejszającym liczbę ludności naszego regionu i aby nie przeobrazić go w region emerytów i rencistów. A zatem Radlin jest miastem emigracji a nie imigracji, co dodatkowo pogłębia negatywne trendy wynikające z analizy wskaźników przyrostu naturalnego w mieście.

Podobne wnioski nasuwają się przy analizie zawieranych małżeństw i rozwodów. Od 2004 roku liczba zawieranych małżeństw sukcesywnie spada przy wzroście liczby rozwodów<sup>11</sup>. Tworzy to oddalający się od tradycyjnego modelu rodziny obraz struktury społecznej, którą obrazuje poniższy wykres.



[www.polskawliczbach.pl](http://www.polskawliczbach.pl)

**Tabela nr 3: Liczba stałych mieszkańców Radlina zameldowanych na poszczególnych ulicach w stanie na dzień 28.08.2015 r. <sup>12</sup>**

Ulica	Liczba mieszkańców
CHROBREGO	70
CMENTARNA	44
CZECHA	108
DAMROTA	429
DOMEYKI	240
DWORCOWA	116
FINDERA	432
GŁOGOWA	47
GŁOŻYŃSKA	453
GRABOWA	35
HALLERA	202
HUBALCZYKÓW	134
HUTNICZA	146
IRYSOWA	214

<sup>11</sup> Tamże.

<sup>12</sup> Dane Referatu Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta w Radlinie.

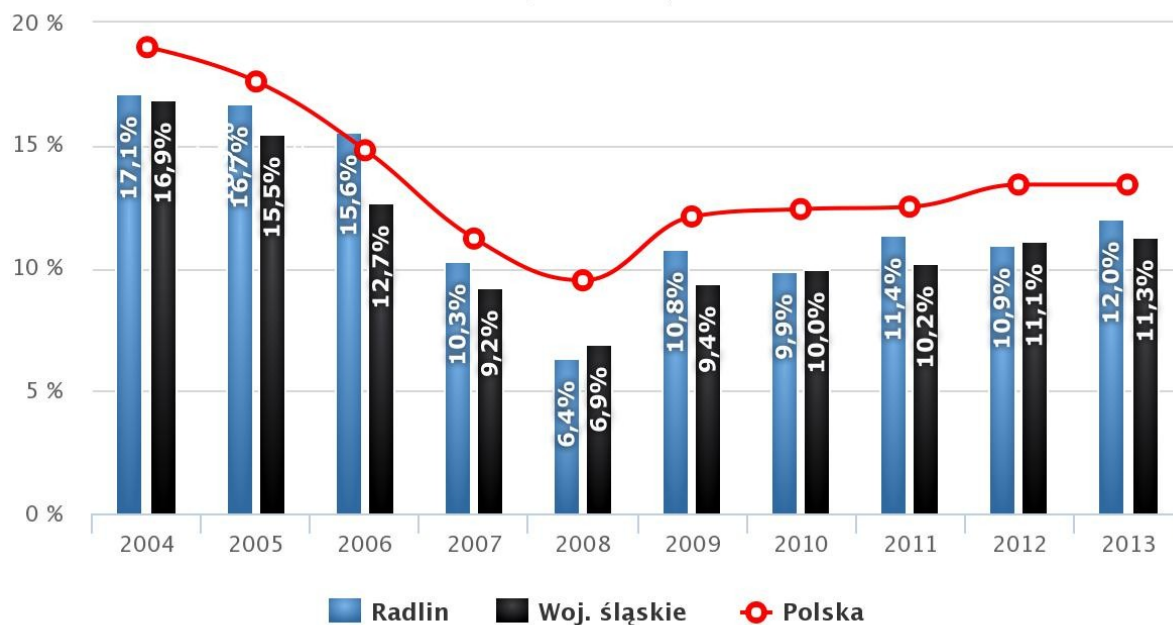
JAŁOWCOWA	12
JAŚMINOWA	146
JAWOROWA	112
KASZTANOWA	148
KOMINKA	412
KORFANTEGO	961
KRÓTKA	6
KWIATOWA	445
LOMPY	37
MAKUSZYŃSKIEGO	354
MALINOWA	51
MARIACKA	575
MATEJKI	455
MIARKI	39
MIEŁECKIEGO	516
MIKOŁAJCZYKA	249
MŁYŃSKA	180
MODRZEWIOWA	117
NAŁKOWSKIEJ	204
NARUTOWICZA	313
NAPIERSKIEGO	253
NOWA	40
ODLEĞŁA	285
ORKANA	224
POCZTOWA	80
POLNA	30
PRZYJAŻNI	120
PUSZKINA	168
REYMONTA	31
ROGOZINA	449
RYBNICKA	283
RYDUŁTOWSKA	352
RYMERA	1985
ŚCIEGIENNEGO	463
SIENKIEWICZA	855
SKAUTÓW	47
SŁOWACKIEGO	66
SOLSKIEGO	548
SOKOLSKA	199
SOSNOWA	157
SPACEROWA	393
STALMACHA	179
ŚWIERKOWA	32
UJEJSKIEGO	62
WANTUŁY	139
WAWRZYŃCZYKA	34
WIECZORKA	757
WIERZBOWA	21
WIOSENNA	201
WIOSNY LUDÓW	196
WRZOSOWA	433
WYPANDÓW	148
ZAPOLSKIEJ	89

Z powyższej tabeli wynika, że największe skupiska mieszkańców znajdują się na dzielnicy Biertułtowy (głównie na ulicach Sienkiewicza, Damrota, Findera, Ściegiennego, Kwiatowa, Rogozina), następnie na Głożynach (głównie na ulicach Rymera, Głożyńska, Kominka, Wrzosowa) oraz na Marcelu (głównie na ulicach Wieczorka, Mielęckiego, Solskiego czy znajdujące się w znacznej mierze na Marcelu ulice Korfantego i Mariacka).

W końcu grudnia 2014 r. województwo śląskie w porównaniu z innymi województwami charakteryzowało się jedną z najniższych wartości stopy bezrobocia (9,6%) najwyższą ilością ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy a także najniższą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy<sup>13</sup>. W Radlinie wg stanu na 31 grudnia 2014 r. zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy było 550 osób (ok. 3% mieszkańców i ok. 5% osób w wieku produkcyjnym) z czego 351 stanowiły kobiety. Problem narasta gdy weźmie się pod uwagę, że 280 z tych osób jest długotrwale bezrobotnych z czego 205 kobiet, a 155 jest bez doświadczenia zawodowego. Pasuje to gminę Radlin na czwartym miejscu w Powiecie Wodzisławskim. Zauważalny jest procentowy wzrost bezrobotnych kobiet w porównaniu z poprzednimi latami. Obecnie kobiety stanowią ok. 64% bezrobotnych gdy w roku 2002 było to 57% (przy stopie bezrobocia 15,1%). Można powiedzieć, że mężczyźni lepiej radzą sobie z rosnącym bezrobociem niż kobiety.

### Stopa bezrobocia rejestrowanego w Radlinie w latach 2004 – 2013

(Źródło: GUS)



[www.polskawliczbach.pl](http://www.polskawliczbach.pl)

Jak pokazuje powyższy wykres w ostatniej dekadzie najwyższa stopa bezrobocia w Radlinie była na początku pierwszej dekady XX wieku. Jednak po znacznym jej spadku w roku 2008, następuję

<sup>13</sup> Urząd Statystyczny w Katowicach - Bezrobocie w województwie śląskim w 2014 r.

ciągły jej wzrost, co jest zjawiskiem niepokojącym, jeżeli chodzi o zmiany jakie następują na naszym rynku pracy.

Najwięcej bezrobotnych jest ludzi młodych do 34 roku życia. Stanowią oni ponad połowę wszystkich bezrobotnych. Jest to zastanawiające zjawisko szczególnie biorąc pod uwagę duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz proces starzenia się społeczeństwa. Być może część tych osób podejmuje się pracy zarobkowej na czarnym rynku bądź zarobkuje za granicą.

**Tabela nr 4: liczba bezrobotnych w Radlinie w 2014 roku według kategorii wieku<sup>14</sup>**

Wiek	Liczba bezrobotnych	% wszystkich bezrobotnych
18 – 24	131	23,8 %
25 – 34	153	27,8 %
35 – 44	130	23,6 %
45 – 54	82	14,9 %
55 – 59	45	8,2 %
60 i więcej	9	1,7 %
<b>RAZEM:</b>	<b>550</b>	<b>100%</b>

Z problemem bezrobocia koresponduje bezpośrednio poziom wykształcenia mieszkańców Radlina. 57% bezrobotnych to osoby z zasadniczym wykształceniem zawodowym bądź niższym. Dane statystyczne pokazują też, że rynek pracy nie szczególnie zainteresowany jest osobami posiadającymi wykształcenie policealne czy średnie zawodowe.

<sup>14</sup> Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śl. – Sprawozdanie z rynku pracy MPiPS-01 za 2014 r.

**Tabela nr 5: Liczba bezrobotnych w Radlinie w 2014 roku według kategorii wykształcenia<sup>15</sup>**

<b>Wykształcenie</b>	<b>Liczba bezrobotnych</b>	<b>% wszystkich bezrobotnych</b>
<b>Gimnazjalne i poniżej</b>	<b>158</b>	<b>28,7 %</b>
<b>Zasadnicze zawodowe</b>	<b>156</b>	<b>28,3 %</b>
<b>Średnie ogólnokształcące</b>	<b>44</b>	<b>8%</b>
<b>Policealne i średnie zawodowe</b>	<b>130</b>	<b>23,7 %</b>
<b>Wyższe</b>	<b>62</b>	<b>11,3%</b>
<b>Razem:</b>	<b>550</b>	<b>100,0%</b>

Radlin dosyć prężnie reprezentowany jest przez organizacje pozarządowe. Sam Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z 20 organizacjami pozarządowymi, co stanowi o wysokim potencjale społecznym<sup>16</sup>. Jednakże do tej pory nie zlecono żadnych zadań z zakresu pomocy społecznej tym organizacjom współpracując na zasadzie partnerstwa.

Życie kulturalne oraz aktywność obywateli koncentruje się wokół Miejskiego Ośrodka Kultury, dwóch bibliotek (w Biertułtowach oraz na Głożynach) oraz Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji wraz z obiektem gimnastycznym na ul. Sokolskiej i trzema boiskami.

W mieście wyróżnić można następujące placówki oświatowe:

- 5 przedszkoli,
- 3 szkoły podstawowe,
- 2 gimnazja,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych,
- ognisko pracy pozaszkolnej,
- świetlica środowiskowa „Koliba”.

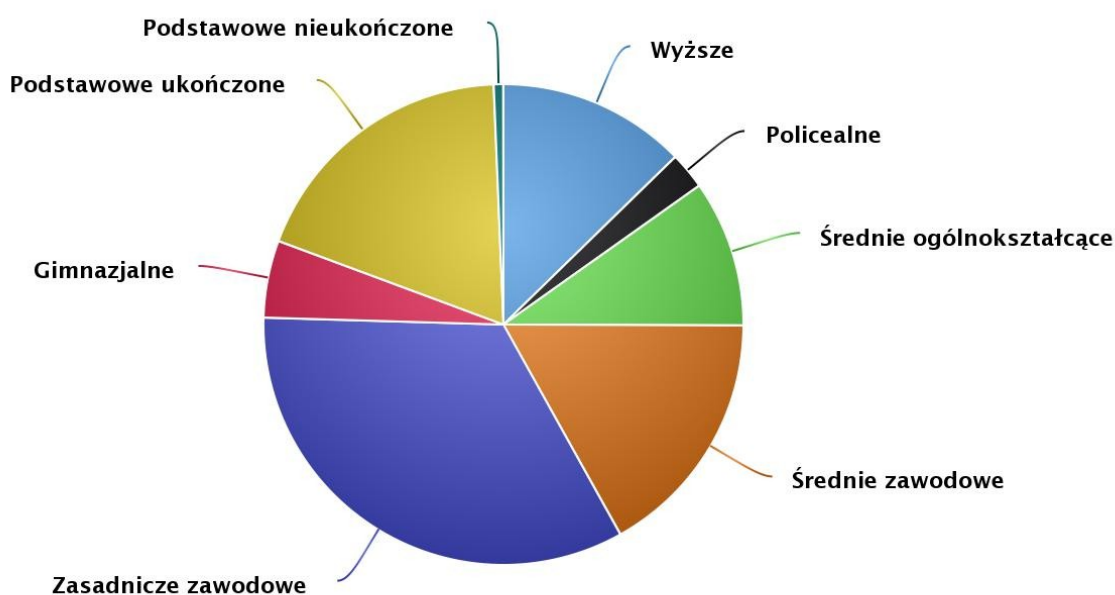
Liczba placówek oświatowych jest niezwykle istotna ze względu na duży wpływ wykształcenia, na poziom życia. Ponadto działania oświatowe aktywizują mieszkańców, organizują ich czas wolny, a także wspierają rozwój dzieci i młodzieży poprzez realizację programów profilaktycznych.

<sup>15</sup> Urząd Statystyczny w Katowicach - Bezrobocie w województwie śląskim w 2014 r.

<sup>16</sup> Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2014.

## Poziom wykształcenia – Radlin

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)



[www.polskawliczbach.pl](http://www.polskawliczbach.pl)

**Tabela nr 6: wykształcenie mieszkańców Radlina którzy ukończyli 13 lat<sup>17</sup>**

	<b>Kobiety</b>	<b>Mężczyźni</b>
Podstawowe nieukończone (0,6%)	0,6%	0,7%
Podstawowe ukończone (18,7%)	23,7%	13,3%
Gimnazjalne (5,2%)	4,7%	5,6%
Zasadnicze zawodowe (33,6%)	25,6%	42,1%
Średnie zawodowe (16,8%)	14,4%	19,4%
Średnie ogólnokształcące (9,9%)	13%	6,5%
Policealne (2,5%)	3,4%	1,5%
Wyższe (12,7%)	14,4%	10,9%

W porównaniu z danymi pochodzącymi z poprzedniej diagnozy problemów społecznych przeprowadzonej roku 2004, wśród mieszkańców Radlina nadal dominują osoby z wykształceniem zawodowym (ok. 33%). Prawie dwukrotnie więcej jest w tej grupie mężczyzn niż kobiet. Kolejną kategorię stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, jednak w tym wypadku widoczny jest spadek z 30% do ok. 19%. W sumie osoby z wykształceniem średnim stanowią 26,7% podobnie jak w roku 2004. Widoczny jednak jest wzrost osób z wykształceniem wyższym z 5,8% do 12,7%. Powyższe dane pokazują, że znacznie wzrósł poziom wykształcenia mieszkańców Radlina na przestrzeni ostatniej dekady. Znacznie zmniejszyła się liczbę osób posiadających jedynie podstawowe wykształcenie i ponad dwukrotnie zwiększyła się liczba osób posiadających wykształcenie wyższe.

<sup>17</sup> Portal internetowy [www.polskawliczbach.pl](http://www.polskawliczbach.pl)

### 3.2 Struktura społeczno-demograficzna i charakterystyka poszczególnych dysfunkcji klientów korzystających z pomocy społecznej w Radlinie w 2014 roku.

Aby dokładnie scharakteryzować zbiorowość objętą pomocą społeczną, należy dokonać analizy społeczno-demograficznej wszystkich klientów OPS w celu umieszczenia ich w określonej przestrzeni społecznej, na podstawie której będzie można dokonywać uogólnień i generalizacji.

Podstawową zmienną różnicującą klientów, czy mówiąc dokładniej wnioskodawców radlińskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, jest ich płeć. Z danych Ośrodka wynika, że spośród wszystkich wnioskodawców 56,42% stanowią kobiety. Jest to wynik zbliżony do ogólnej liczby kobiet w stosunku do wszystkich mieszkańców miasta.

**Tabela nr 7: Zbiorowość klientów OPS w Radlinie, którym przyznano świadczenie ze względu na płeć<sup>18</sup>**

Płeć	OGÓLEM	
	LB	I %
Kobiety	268	56,42%
Mężczyźni	207	43,58%
Razem :	475	100,00%

Jest to zjawisko powszechne, doświadczane niemalże przez każdy ośrodek. Okazuje się, że w większości przypadków to właśnie kobiety są reprezentantami swoich rodzin w ośrodkach pomocy społecznej. Jednak należy zwrócić uwagę, że tendencja ta maleje w porównaniu z danymi wynikającymi z diagnozy problemów społecznych z roku 2004, gdzie kobiety stanowiły aż 71,3% wszystkich wnioskodawców. Szukając odpowiedzi na przyczynę tego zjawiska można domniemać, iż maleje dysproporcja pomiędzy wzorami kulturowymi z jakimi kojarzone są kobiety i mężczyźni, co ma odzwierciedlenie w rolach społecznych jakie te osoby realizują w rodzinach. Inną okolicznością mogącą mieć wpływ na taki wynik jest duża liczba chłopców korzystających z dożywiania, którzy w systemie również widnieją jako świadczeniobiorcy. Nadal w kategorii wieku produkcyjnego przeważają bowiem kobiety i to dwukrotnie.

**Tabela nr 8: Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w Radlinie w 2014 roku według kategorii wieku i płci<sup>19</sup>**

Wiek	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	%
0 – 17 LAT	108	110	218	45,89
18 – 59 (64) lat	150	78	228	48,00
60 (65) i więcej lat	10	19	29	6,11
Razem:	168	207	475	100,00

<sup>18</sup> Ocena zasobów pomocy społecznej – stan na 31.12.2014

<sup>19</sup> Ocena zasobów pomocy społecznej – stan na 31.12.2014 r.



Powyższa tabela doskonale pokazuje ilość świadczeń skierowanych do najmłodszych beneficjentów pomocy społecznej z reguły w formie dożywiania w szkołach i przedszkolach.

Należy również zaznaczyć, że ogólna liczba podana w tabeli nr 7, ukazuje nam tylko 475 wnioskodawców, za którymi kryją się jeszcze ich rodziny. Problem więc przyjmuje znacznie większych rozmiarów, gdy uwzględnimy wszystkich członków rodzin, których OPS w Radlinie obejmuje. Łącznie można mówić o 707 osobach, którym ośrodek niesie swą pomoc co stanowi niecałe 4% wszystkich mieszkańców miasta<sup>20</sup>. W porównaniu z danymi z diagnozy problemów społecznych z roku 2004 zauważamy olbrzymi spadek, bowiem aż z poziomu 8,9%. Tak znaczący spadek osób objętych pomocą społeczną wynika zarówno z prowadzonej pracy socjalnej oraz nowatorskich metod, jakimi pracuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Radlinie, jak i faktu iż część osób przeszła do systemu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, czy też korzysta z dodatków mieszkaniowych i stypendiów z których otrzymywane wsparcie zwiększa dochód tych osób i rodzin przekraczając kryterium dochodowe upoważniające do korzystania z systemu pomocy społecznej.

Zdecydowaną większość klientów radlińskiego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowią osoby z wykształceniem zawodowym 39,36% i podstawowym 34,57%. Odnosi się to zarówno do kobiet jak i do mężczyzn. Można zauważyć, że wśród klientów Ośrodka istnieje wyższy stosunek osób z podstawowym wykształceniem niż wśród wszystkich mieszkańców Radlina. W porównaniu natomiast z poprzednio przeprowadzoną diagnozą w roku 2004 widzimy znaczący spadek osób z wykształceniem zawodowym o niecałe 4%, a w przypadku wykształcenia podstawowego o prawie 7%. Spadek ten jest zrozumiały, gdyż wzrósł odsetek osób z wykształceniem średnim zawodowym, ogólnokształcącym czy wyższym. Można więc stwierdzić, że klienci pomocy społecznej na przestrzeni dekady podnieśli swoje wykształcenie.

Z tabeli nr 9, obrazującej zbiorowość klientów OPS ze względu na poziom wykształcenia, wynika, że istnieje poważna zależność pomiędzy wykształceniem, a zaradnością życiową. Rynek pracy stawia coraz większe wymagania pozostawiając ludzi mniej wykształconych w trudnej sytuacji, spychając ich niejako na margines życia społecznego. Jest to główna cecha transformowanego społeczeństwa. Wolny rynek stawia o wiele większe wymagania pracownikom, niż jak to miało miejsce w systemie polityki centralnej. W dobie specjalizacji zasad produkcji liczy się przede wszystkim odpowiednie wykształcenie, doświadczenie i paradoksalnie towarzyszący temu, młody wiek. Starsze osoby, nie są w stanie sprostać powyższym wymaganiom. Powyższe statystyki jednak nieśmiało wskazują na poprawę wzrostu kompetencji klientów Ośrodka.

---

<sup>20</sup> Dane pochodzą ze sprawozdania rocznego MPiPS i przedstawiają ogólną liczbę osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia w ramach zadań zleconych i własnych

**Tabela 9: Zbiorowość klientów OPS w Radlinie (13 lat i więcej) w 2014 roku ze względu na poziom wykształcenia<sup>21</sup>**

Poziom wykształcenia	Kobiety N = [260]		Mężczyźni N = [116]		Ogółem N = [376]	
	Lb	i %	Lb	i %	Lb	i %
Niepełne podstawowe	2	0,77	2	1,72	4	1,06
Podstawowe ukończone	93	35,78	37	31,89	130	34,57
Gimnazjalne	24	9,23	4	3,45	28	7,45
Zasadnicze zawodowe	91	35	57	49,14	148	39,36
Średnie zawodowe	17	6,54	9	7,76	26	6,91
Średnie ogólnokształcące	16	6,15	4	3,45	20	5,32
Policealne	3	1,15	0	0	3	0,8
Wyższe	3	1,15	3	2,59	6	1,6
Student	1	0,38	0	0	1	0,27
Nieustalony	10	3,85	0	0	10	2,66
<b>Razem :</b>	<b>260</b>	<b>100</b>	<b>116</b>	<b>100</b>	<b>376</b>	<b>100</b>

**Tabela 10: Liczba klientów poszczególnych ulic z uwzględnieniem wszystkich osób zameldowanych na tych ulicach.**

Ulica	Liczba mieszkańców	Liczba klientów OPS <sup>22</sup>	% świadczeniobiorców pomocy społecznej
Chrobrego	70	1	1,43
Cmentarna	44	0	0,00
Czecha	108	1	0,93
Damrota	429	4	0,93
Domeyki	240	1	0,42
Dworcowa	116	3	2,59
Findera	432	7	1,62
Głogowa	47	0	0,00
Głoczyńska	453	1	0,22
Grabowa	35	0	0,00
Hubalczyków	134	2	1,49
Hallera	202	36	17,82
Hutnicza	146	5	3,42
Irysowa	214	8	3,74
Jałowcowa	12	0	0,00
Jaśminowa	146	2	1,37
Jaworowa	112	0	0,00
Kasztanowa	148	0	0,00
Kominka	412	13	3,16
Korfantego	961	45	4,68
Krótką	6	0	0,00
Kwiatowa	445	6	1,35
Makuszyńskiego	354	2	0,56

<sup>21</sup> Dane z systemu TT-Pomoc

<sup>22</sup> Dane z systemu TT-Pomoc nie uwzględniające osób przebywających w DPS bądź osób bezdomnych.

Lompy	37	0	0,00
Malinowa	51	0	0,00
Mariacka	575	42	7,30
Matejki	455	6	1,32
Miarki	39	0	0,00
Miełckiego	516	91	17,64
Mikołajczyka	249	17	6,83
Młyńska	180	8	4,44
Modrzewiowa	117	0	0,00
Nałkowskiej	204	0	0,00
Napierskiego	253	0	0,00
Narutowicza	313	8	2,56
Nowa	40	0	0,00
Odległa	285	4	1,40
Orkana	224	3	1,34
Pocztowa	80	6	7,50
Polna	30	0	0,00
Przyjaźni	120	0	0,00
Puszkina	168	6	3,57
Reymonta	31	0	0,00
Rogozina	449	17	3,79
Rybnicka	283	10	3,53
Rydułtowska	352	16	4,55
Rymera	1985	8	0,40
Ściegiennego	463	5	1,08
Sienkiewicza	855	21	2,46
Skautów	47	2	4,26
Słowackiego	66	0	0,00
Sokolska	199	6	3,02
Solskiego	548	25	4,56
Sosnowa	157	0	0,00
Spacerowa	393	3	0,76
Stalmacha	179	3	1,68
Świerkowa	32	0	0,00
Ujejskiego	62	0	0,00
Wantuły	139	4	2,88
Wawrzyńczyka	34	0	0,00
Wieczorka	757	9	1,19
Wierzbowa	21	0	0,00
Wiosenna	201	2	1,00
Wiosny ludów	196	1	0,51
Wrzosowa	433	0	0,00
Wypanów	148	0	0,00
Zapolskiej	89	0	0,00

**Tabela 11 : Rejon zamieszkania klientów OPS w Radlinie w 2014 roku<sup>23</sup>**

Obszary:	10,04
Marcel:	45,56
Biertułtowy	21,62
Głożyny:	6,56
Reden:	16,22
Ogółem	100%

Najbardziej zagrożonym niezaradnością, przedstawiającym najwięcej problemów społecznych rejonem Radlina jest dzielnica Marcel, skąd pochodzi ponad 45% wnioskodawców OPS. Należy zwrócić uwagę, że jest to trzecia pod względem zaludnienia dzielnica Radlina. W szczególności są to ulica Mielęckiego, gdzie objętych pomocą jest 17,64% mieszkańców ulicy, równoległa do niej ulica Solskiego 4,56%, ulica Poczтовая 7,5% czy ulice Korfantego 4,65% i Mariacka z mieszkaniami socjalnymi – 7,30% mieszkańców ulicy. Drugim pod tym względem jest rejonem są Biertułtowy, skąd pochodzi 21,62% wnioskodawców pomocy społecznej. Jest to najbardziej zaludniona dzielnica Radlina. Najbardziej zagrożoną problemami społecznymi ulicą tego rejonu jest ulica Hallera, z której objętych pomocą jest 17,82% mieszkańców ulicy.

W porównaniu z danymi z Diagnozy Problemów Społecznych z roku 2004 widzimy również wzrost klientów pomocy społecznej zamieszkujących dzielnice Reden i Obszary. Natomiast na Głożynach widoczny jest spadek odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej. Rozłożenie terytorialne klientów OPS umożliwia wykonanie map problemów społecznych na terenie miasta, które wyraźnie zobrazują rozkład i zagęszczenie poszczególnych dysfunkcji o czym mowa będzie jeszcze w dalszej części strategii.

### **3.3 Problemy i dysfunkcje społeczne w liczbach.**

Poza dystrybucją przestrzenną problemów społecznych z którymi borykają się klienci pomocy społecznej w Radlinie, niezwykle istotnym jest dysfunkcja, która powoduje zaburzenia funkcjonowania danej osoby czy też jej rodziny.

**Tabela 12: Liczba klientów OPS w Radlinie z poszczególnymi dysfunkcjami.<sup>24</sup>**

lp.	Problem/dysfunkcja	Liczba rodzin	Łączna liczba osób w tych rodzinach	% klientów pomocy społecznej
1	Ubóstwo	186	467	39,16
2	Sieroctwo	0	0	0,00

<sup>23</sup> Dane z systemu TT-Pomoc wg przypisanych rejonów do danego klienta OPS.

<sup>24</sup> Dane ze sprawozdania rocznego MPiPS

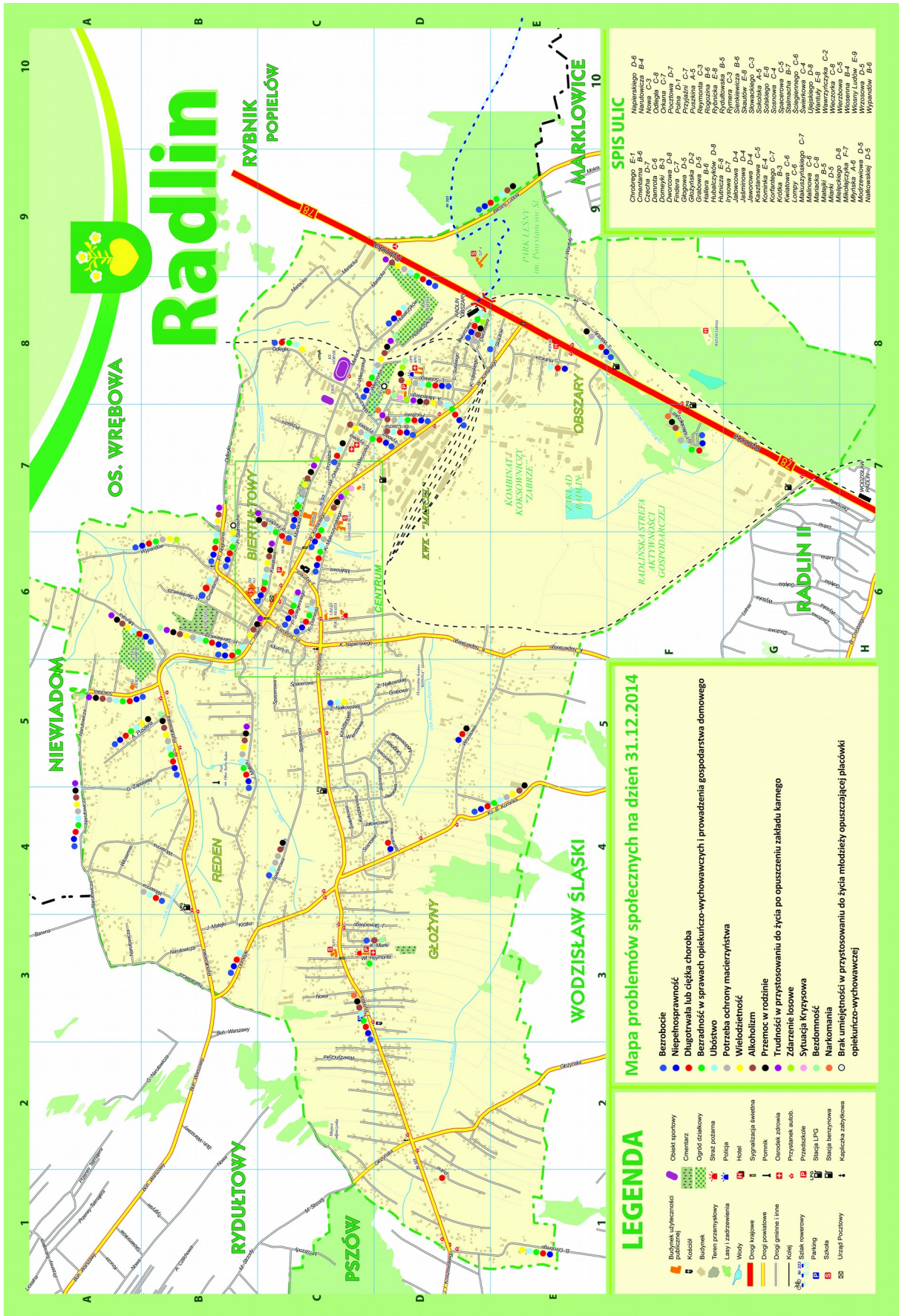
<b>lp.</b>	<b>Problem/dysfunkcja</b>	<b>Liczba rodzin</b>	<b>Łączna liczba osób w tych rodzinach</b>	<b>% klientów pomocy społecznej</b>
3	Bezdomność	10	10	2,11
4	Potrzeba ochrony macierzyństwa	58	286	12,21
5	Wielodzietność	42	232	8,84
6	Bezrobocie	155	467	32,63
7	Niepełnosprawność	105	240	22,11
8	Długotrwała lub ciężka choroba	128	305	26,95
9	Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	67	253	14,16
9	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	41	133	8,63
10	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina wielodzietna	26	138	5,47
11	Przemoc w rodzinie	38	152	8,00
12	Alkoholizm	49	152	10,32
13	Narkomania	3	14	0,63
14	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13	33	2,74
15	Kłęsa żywiołowa i ekologiczna	0	0	0,00
16	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0,00
17	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0,00
18	Zdarzenie losowe	0	0	0,00
19	Sytuacja kryzysowa	0	0	0,00
20	Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0,00

Najważniejszą zmienną różnicującą zbiorowość klientów OPS, wydaje się jednak być podstawowa dysfunkcja społeczna, która to jest główną przyczyną zwrócenia się o pomoc. Na podstawie tej zmiennej powinno się wytyczać strategię rozwiązywania problemów społecznych, bowiem to właśnie ona wskazuje na częstotliwość ich występowania.

Poza ubóstwem, które wynika z reguły z innych dysfunkcji i dotyka większości klientów pomocy społecznej najbardziej powszechnie występującą dysfunkcją jest bezrobocie. Aż 32,63 % rodzin objętych pomocą społeczną żyje z dysfunkcją bezrobocia. Następną dysfunkcją jest długotrwała lub ciężka choroba 26,95 % i często wynikająca z długotrwałej choroby niepełnosprawność 22,11 %. Łącząc jednak takie dysfunkcje jak wielodzietność (8,84 %), bezradność zarówno w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin niepełnych (8,63 %) jak i wielodzietnych (5,47 %) oraz częstokroć wynikającą z powyższych potrzebę ochrony macierzyństwa (12,21%), to właśnie one są głównymi powodami ze względu na które niesiona jest pomoc rodzinom, poza dotykającym ich bezrobociem.

Należy też zwrócić uwagę, że w porównaniu z latami ubiegłymi rośnie problem alkoholizmu, narkomanii czy też łączącej się z tymi dysfunkcjami przemoc w rodzinie. 21,50 % osób objętych pomocą społeczną doświadcza zjawiska przemocy.

Analiza poszczególnych dysfunkcji klientów pomocy społecznej pozwoliła na stworzenie mapy problemów społecznych obrazującej rozkład poszczególnych dysfunkcji na terenie miasta.



# Radlin



- SPISULIC**
- Chodągo E-1
  - Chodźki E-2
  - Czercha D-1, D-6
  - Nowe C-3
  - Olechia C-8
  - Wawrzynów B-9
  - Darmaga B-9
  - Dworcowa D-8
  - Pocztowa D-7
  - Przytuł C-7
  - Różalska A-5
  - Różalska B-5
  - Różalska B-6
  - Różalska B-7
  - Różalska B-8
  - Różalska B-9
  - Różalska B-10
  - Różalska B-11
  - Różalska B-12
  - Różalska B-13
  - Różalska B-14
  - Różalska B-15
  - Różalska B-16
  - Różalska B-17
  - Różalska B-18
  - Różalska B-19
  - Różalska B-20
  - Różalska B-21
  - Różalska B-22
  - Różalska B-23
  - Różalska B-24
  - Różalska B-25
  - Różalska B-26
  - Różalska B-27
  - Różalska B-28
  - Różalska B-29
  - Różalska B-30
  - Różalska B-31
  - Różalska B-32
  - Różalska B-33
  - Różalska B-34
  - Różalska B-35
  - Różalska B-36
  - Różalska B-37
  - Różalska B-38
  - Różalska B-39
  - Różalska B-40
  - Różalska B-41
  - Różalska B-42
  - Różalska B-43
  - Różalska B-44
  - Różalska B-45
  - Różalska B-46
  - Różalska B-47
  - Różalska B-48
  - Różalska B-49
  - Różalska B-50
  - Różalska B-51
  - Różalska B-52
  - Różalska B-53
  - Różalska B-54
  - Różalska B-55
  - Różalska B-56
  - Różalska B-57
  - Różalska B-58
  - Różalska B-59
  - Różalska B-60
  - Różalska B-61
  - Różalska B-62
  - Różalska B-63
  - Różalska B-64
  - Różalska B-65
  - Różalska B-66
  - Różalska B-67
  - Różalska B-68
  - Różalska B-69
  - Różalska B-70
  - Różalska B-71
  - Różalska B-72
  - Różalska B-73
  - Różalska B-74
  - Różalska B-75
  - Różalska B-76
  - Różalska B-77
  - Różalska B-78
  - Różalska B-79
  - Różalska B-80
  - Różalska B-81
  - Różalska B-82
  - Różalska B-83
  - Różalska B-84
  - Różalska B-85
  - Różalska B-86
  - Różalska B-87
  - Różalska B-88
  - Różalska B-89
  - Różalska B-90
  - Różalska B-91
  - Różalska B-92
  - Różalska B-93
  - Różalska B-94
  - Różalska B-95
  - Różalska B-96
  - Różalska B-97
  - Różalska B-98
  - Różalska B-99
  - Różalska B-100

- Mapa problemów społecznych na dzień 31.12.2014**
- Bezrobocie
  - Niżejprawnosć
  - Długotrwala lub cięzka choroba
  - Bездородnosć w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
  - Ubóstwo
  - Potrzeba ochrony macierzystwa
  - Wielodzietnosć
  - Alkoholizm
  - Przemoc w rodzinie
  - Trudnosć w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego
  - Zdarzenie losowe
  - Sytuacja kryzysowa
  - Bezdomnosć
  - Narkomania
  - Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodosć opuszczającej placówkę opiekuńczo-wychowawczą

- LEGENDA**
- Budynek użytecznosći publicznej
  - Kosciół
  - Budynek
  - Teren przemysłowy
  - Lasy i zaleszenia
  - Wody
  - Drugi krajowe
  - Drugi powiatowe
  - Drugi gminne i inne
  - Kolej
  - Stacja rowerowy
  - Parking
  - Szkola
  - Urząd Poczty
  - Obiekty sportowy
  - Cmentarz
  - Ogrod cmentelowy
  - Siedz. poczta
  - Policja
  - Hotel
  - Sygnalizacja świetlna
  - Pomnik
  - Ośrodek zdrowia
  - Przystanek autobusowy
  - Przystanek autobusowy
  - Stacja LPG
  - Stacja benzynowa
  - Rejonowa zasilayowa

Pamiętać należy, że pomoc społeczna nie jest jedynym systemem wsparcia dla osób znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Innymi, głównymi systemami są świadczenia rodzinne oraz fundusz alimentacyjny, które realizuje radliński Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2014 roku wypłacono zasiłki rodzinne oraz dodatki do nich 270 rodzinom w wysokości ponad miliona złotych. Do tego należy dodać tzw. świadczenia opiekuńcze, czyli: świadczenia pielęgnacyjne (568 wypłaconych świadczeń na kwotę 419 566 zł) przyznawane osobom nie podejmującym lub rezygnującym z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz tzw. zasiłki pielęgnacyjne (4480 wypłaconych świadczeń na kwotę 685 440 zł) przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.<sup>25</sup> Powyższe dane wskazują na skalę zjawiska niepełnosprawności, które odzwierciedla się też w danych o osobach korzystających z pomocy społecznej.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w 2014 r. pobrały 154 osoby (89 rodzin) na łączną kwotę 769 568 zł co również pokazuje charakterystykę radlińskich rodzin niepełnych i wynikające z nich problemy wychowawcze i potrzebę ochrony macierzyństwa.

Pozostałe główne świadczenia, które oferuje gmina swoim mieszkańcom to dodatki mieszkaniowe (323 rodziny), dodatki energetyczne (221 rodzin), opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne (55 osób), opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne (57 osób), stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne (175 osób) oraz świadczenia z prac społecznie – użytecznych (13 osób).<sup>26</sup>

### 3.4 Sytuacja mieszkaniowa osób dotkniętych dysfunkcjami.

Sytuacja mieszkaniowa klientów pomocy społecznej pozostawia wiele do życzenia. Okazuje się bowiem, że nie ma odzwierciedlenia wielkości rodziny w liczbie zamieszkiwanych izb. Wśród rodzin wielodzietnych większość zamieszkuje małe jedno, dwu lub maksymalnie trzypokojowe mieszkania.

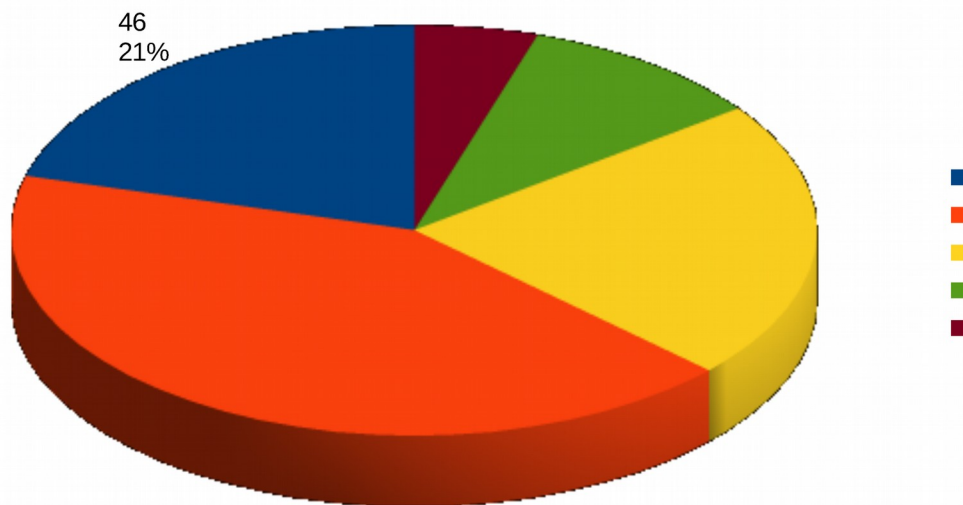
**Tabela 13: Liczba izb w mieszkaniach klientów OPS w Radlinie**

Liczba osób w rodzinie	liczba izb (%)					%
	1	2	3	4	5 i więcej	
1	27,63	40,79	19,74	6,58	5,26	100
2	25,00	50,00	13,89	5,56	5,56	100
3	14,71	50,00	23,53	8,82	2,94	100
4	19,35	35,48	35,48	9,68	0,00	100
5	12,50	37,50	16,67	25,00	8,33	100
6 i więcej	9,52	38,10	28,57	14,29	9,52	100

<sup>25</sup> Ocena zasobów pomocy społecznej – stan na 31.12.2014

<sup>26</sup> Tamże.





Pozytywnym wydaje się być fakt posiadania przez większość gospodarstw odrębnych kuchni, łazienek i WC. Jednak i w przypadku tych zmiennych zdarzają się sytuacje odstawania od ogólnie przyjętych norm charakteryzujące się np. posiadaniem wspólnej łazienki czy WC poza mieszkaniem.

**Tabela 14: Posiadanie oddzielnej kuchni w mieszkaniach klientów OPS w Radlinie**

Liczba osób w rodzinie	Oddzielna kuchnia (%)		%
	Tak	Nie	
1	89,32	10,68	100
2	89,74	10,26	100
3	95,45	4,55	100
4	96,67	3,33	100
5	96,00	4,00	100
6 i więcej	89,47	10,53	100

**Tabela 15: Posiadanie łazienki w mieszkaniach klientów OPS w Radlinie**

Liczba osób w rodzinie	posiada łazienkę			%
	w mieszkaniu	brak		
	poza mieszkaniem			
1	88,46	4,81	6,73	100
2	85,00	5,00	10,00	100
3	88,64	4,55	6,82	100
4	96,67	3,33	0,00	100
5	96,00	0,00	4,00	100
6 i więcej	94,44	5,56	0,00	100

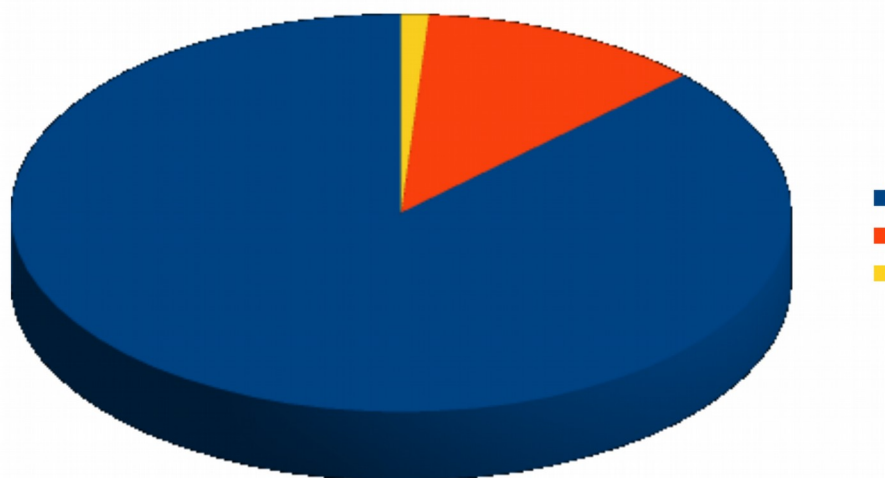
**Tabela 16: Posiadanie WC w mieszkaniach klientów OPS w Radlinie**

Liczba osób w rodzinie	posiada WC			%
	90,38	4,81	4,81	
2	87,50	10,00	2,50	100
3	93,18	6,82	0,00	100
4	96,67	3,33	0,00	100
5	100,00	0,00	0,00	100
6 i więcej	94,44	5,56	0,00	100

Mieszkania klientów pomocy społecznej zazwyczaj posiadają ciepłą wodę, wyposażone są w podstawowe przedmioty codziennego użytku i pozytywnie oceniane są przez pracowników socjalnych jako czyste i zadbane. Jednakże w przypadku rodzin wielodzietnych 5 i więcej osobowych statystyki pokazują do 20% mieszkań brudnych i zaniedbanych świadczą o problemach i bezradności w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego jak i sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

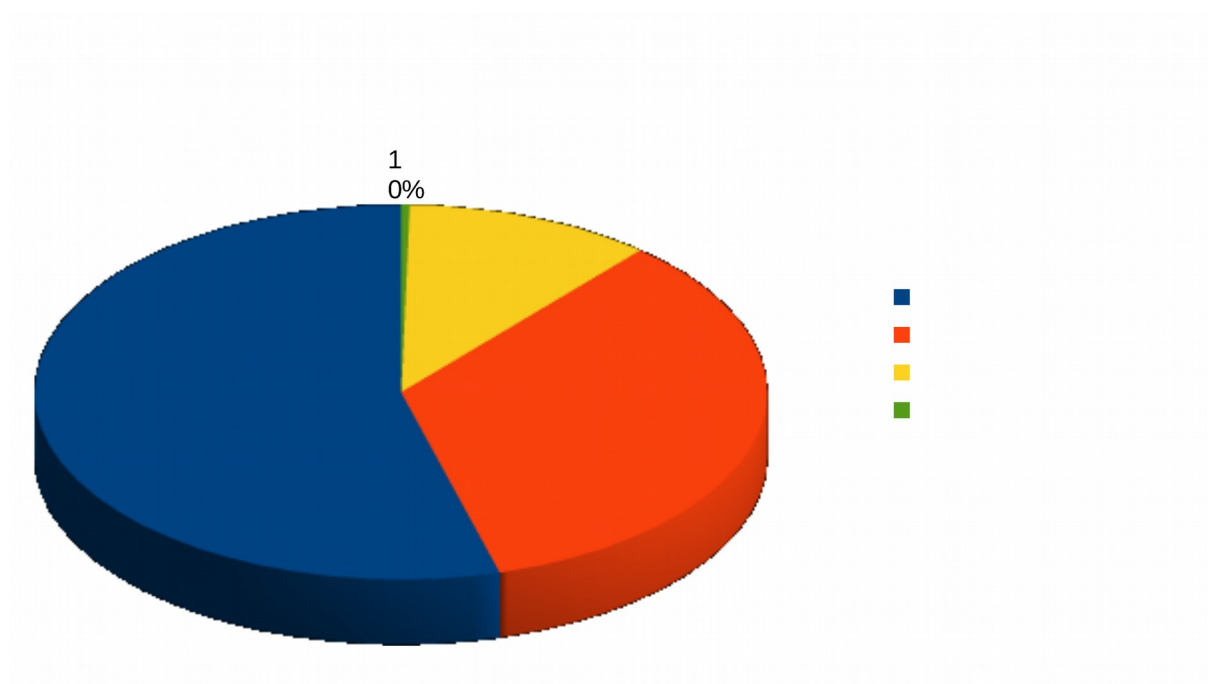
**Tabela 17: Stan mieszkania klientów OPS w Radlinie**

Liczba osób w rodzinie	stan mieszkania			%
	czyste, zadbane	brudne, zaniedbane	zdeprawowane	
1	84,91	12,26	2,83	100
2	82,50	17,50	0,00	100
3	95,35	4,65	0,00	100
4	96,67	3,33	0,00	100
5	80,77	19,23	0,00	100
6 i więcej	84,21	15,79	0,00	100



**Tabela 18: Rodzaj ogrzewania w mieszkaniach klientów OPS w Radlinie**

Liczba osób w rodzinie	Ogrzewanie					%
	piec węglowy	ogrzewanie centralne	ogrzewanie centralne – gazowe	ogrzewanie elektryczne -akumulacyjne	brak ogrzewania	
1	56,31	39,81	3,88	0,00	0,00	100
2	48,72	41,03	7,69	2,56	0,00	100
3	54,55	25,00	20,45	0,00	0,00	100
4	51,52	39,39	9,09	0,00	0,00	100
5	53,85	19,23	26,92	0,00	0,00	100
6 i więcej	60,00	25,00	15,00	0,00	0,00	100



Problemem dla Gminy jest mała liczba mieszkań socjalnych i komunalnych będących w zasobach gminy. Obecnie gmina dysponuje 250 mieszkaniami (w tym 58 mieszkaniami socjalnymi), z których zdecydowana większość została już przekazana najemcom w użytkowanie. Obecnie 7 osób oczekuje na przyznanie mu lokalu socjalnego z zasobów gminy. Problemem, z którym miasto będzie się także musiało zmierzyć w najbliższym czasie będzie problem eksmisji, zarówno tych z prawem do lokalu, jak i bez niego. W 2014 r. takich eksmisji dokonano 9, a w większości ich przypadków powodem wyroku eksmisyjnego były zaległości w opłatach mieszkaniowych

#### **4. Cele strategiczne, szczegółowe oraz planowane działania wynikające z Diagnozy Problemów Społecznych w Radlinie.**

Poniżej w formie tabelarycznej zostaną przedstawione cele strategiczne, cele szczegółowe oraz planowane programy lub inne działania mające przyczynić się do osiągnięcia założonych w celach rezultatów.

Cele strategiczne	Cele szczegółowe	Planowane działania
<b>1. Minimalizacja zjawiska ubóstwa na terenie Radlina.</b>	1.1. Zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością oraz bezdomnym bezpieczeństwa socjalnego oraz warunków do pełnienia właściwych, adekwatnych do ich możliwości i potrzeb, społecznie użytecznych ról i funkcji społeczno-zawodowych. 1.2. Wsparcie osób i rodzin podlegających deprywacji materialnej, która polega na braku możliwości zaspokojenia potrzeb żywnościowych. 1.3. Włączenie osób doświadczających deprywacji materialnej w funkcjonowanie społeczności lokalnej. 1.4. Pomoc w utrzymaniu higieny osobistej osobom bezdomnym i wsparcie psychologiczne.	1. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. 2. Realizacja wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. 3. Realizacja programu wychodzenia z bezdomności.
<b>2. Aktywizacja społeczno - zawodowa osób bezrobotnych.</b>	2.1. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. 2.2. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących tereny zdegradowane i peryferyjne. 2.3. Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. 2.4. Wzrost dostępności do usług zdrowotnych oraz wzrost liczby i stabilność pracy w sektorze ekonomii społecznej w regionie.	1. Realizacja programu aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. 2. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz Punktem Pośrednictwa Pracy.. 3. Współorganizowanie z Powiatowym Urzędem Pracy prac społecznie – użytecznych. 4. Realizacja programu aktywności lokalnej na lata 2016 - 2020.
<b>3. Wzmocnienie rodzin w w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prawidłowego wypełniania funkcji społecznych.</b>	3.1 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych dziecka i jego rodziny. 3.2 Podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów. 3.3 Wdrożenie procesu socjalizacji dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3.4 Zwiększenie skuteczności pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie. 3.5 Zintensyfikowanie działań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie. 3.6 Wspieranie osób będących świadkami przemocy w rodzinie, zwłaszcza dzieci. 3.7 Podniesienie kompetencji osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. 3.8 Kształtowanie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy i problemów z nią związanych. 3.9 Wykreowanie modelu trzeźwego stylu życia, umożliwienie świadomego wyboru trzeźwego życia przez dzieci, młodzież i dorosłych. 3.10. Zmniejszenie degradacji zdrowotnej i społecznej osób uzależnionych i ich rodzin, zwiększenie stabilizacji i bezpieczeństwa środowiska rodzinnego, 3.11. Wzmocnienie postaw społecznych istotnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych; 3.12. Zapobieganie wszelkim uzależnieniom poprzez pracę profilaktyczną w środowisku lokalnym oraz stworzenie lokalnego systemu działań profilaktycznych. 3.13. Podniesienie samooceny i zwiększenie motywacji społecznej i zawodowej członków rodzin. 3.14. Zwiększenie umiejętności społecznych i pełnienia ról społecznych członków rodzin. 3.15. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3.16. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących tereny zdegradowane i peryferyjne. 3.17 Wsparcie rodziny poprzez udostępnienie usług społecznych i zdrowotnych. 3.18. Zwiększenie zasobów mieszkań socjalnych i chronionych.	1. Realizacja programu wspierania rodziny dla Radlina na lata 2016 – 2018. 2. Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 - 2020. 3. Realizacja miejskiego programu profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. 4. Realizacja programu aktywności lokalnej. 5. Realizacja lokalnego programu rewitalizacji miasta Radlin 2015-2020. 6. Realizacja programu aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
<b>4. Wsparcie osób niepełnosprawnych.</b>	4.1 Zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych do usług społecznych i zdrowotnych. 4.2 Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych. 4.3 Zwiększenie zasobów mieszkań socjalnych i chronionych. 4.4 Podniesienie samooceny i zwiększenie motywacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. 4.5. Zwiększenie umiejętności społecznych i pełnienia ról społecznych osób niepełnosprawnych. 4.6. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób niepełnosprawnych.	1. Realizacja lokalnego programu rewitalizacji miasta Radlin 2015-2020. 2. Realizacja programu aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3. Działania na rzecz ochrony zdrowia.
<b>5. Wzmocnienie i rozwój społeczności</b>	5.1 Podniesienie samooceny i zwiększenie motywacji społecznej i zawodowej wśród członków społeczności lokalnej.	1. Realizacja programu aktywności lokalnej na lata 2016 - 2020.

<b>lokalnych.</b>	<p>5.2 Zwiększenie umiejętności społecznych i pełnienia ról społecznych przez członków społeczności lokalnej.</p> <p>5.3 Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>5.4. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych.</p> <p>5.5 Wsparcie społeczności lokalnej poprzez udostępnienie usług społecznych i zdrowotnych.</p> <p>5.6 Zwiększenie aktywności mieszkańców Radlina m.in. poprzez stworzenie warunków do powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej; umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie i lokalną wspólnotę; rozpowszechnianie różnorodnych form aktywnego spędzania czasu, a także popularyzowania wolontariatu;</p> <p>5.7. Wzmacnianie organizacji pozarządowych poprzez ich integrację z pozostałymi podmiotami realizującymi zadania publiczne oraz zwiększanie wpływu organizacji pozarządowych na kreowanie polityki społecznej w gminie.</p>	<p>2. Realizacja lokalnego programu rewitalizacji miasta Radlin 2015-2020.</p> <p>3. Realizacja programu aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>4. Realizacja programu współpracy Miasta Radlin z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.</p>
-------------------	--	--

## 5. Cele strategiczne i działania wynikające ze „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Radlin na lata 2014 – 2020”.

Strategię Zrównoważonego Rozwoju Miasta stworzono na bazie pracy partycypacyjnej przy aktywnym udziale społeczności miasta, zarówno w formie bezpośrednich spotkań warsztatowych, jak również uruchomieniu specjalnej platformy cyfrowej dla internautów.

Celem warsztatów było zdiagnozowanie głównych obszarów problemowych, z jakimi gmina będzie musiała zmierzyć się w nadchodzących latach, jak i wyzwań rozwojowych. W warsztatach wzięło udział ponad 50 osób związanych ze sferą społeczną, kulturową, gospodarczą, edukacyjną, socjalną, sportową. Ponadto w warsztatach udział wzięli Radni Miasta oraz przedstawiciele Urzędu Miasta Radlin, Subregionu Zachodniego, Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śląskim a także przedstawiciele sektora prywatnego.

Praca warsztatowa koncentrowała się na sześciu obszarach tematycznych, tj. infrastruktura, sfera społeczna, gospodarka, środowisko i przestrzeń, usługi publiczne, zewnętrzne uwarunkowania rozwoju. W efekcie warsztatów ustalano listę wyzwań/problemów i propozycji działań dla ww. obszarów. Część z nich bezpośrednio odnosi się do problemów, na które powinna odpowiadać Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dodatkowo analiza opracowań badawczych, nakreśliła następujące problemy strategiczne dla Radlina:

- potrzeba animacji społecznej, zwłaszcza wśród osób o wysokim stopniu zagrożenia wykluczeniem społecznym,
- potrzeba ponadlokalnej współpracy na rzecz rozwiązywania problemów miasta i jego mieszkańców,
- animacja na rzecz przedsiębiorczości, samozatrudnienia, wyrównywania szans i pomocy w poruszaniu się na rynku pracy,
- promowanie postaw aktywnego uczestnictwa w procesie zarządzania miastem, partycypacji społecznej oraz koncepcji społeczeństwa obywatelskiego,

- zwiększanie jakości usług publicznych,
- potrzeba stworzenia polityki promocyjnej w oparciu o turystykę industrialną oraz historię górnictwa, w celu budowania tożsamości miasta i jego promocji,
- dbałość o przestrzeń publiczną miasta,

Wyżej przedstawiona problematyka została następnie odzwierciedlona w celach strategicznych. Ze względu na charakter niniejszej Strategii, skupić należy się przede wszystkim na obszarze sfery społecznej i wytworzonych w nim celach strategicznych oraz wynikających z nich propozycji działań. Należy zwrócić też uwagę, że cel strategiczny mówi o tym, jaki jest oczekiwany efekt końcowy realizacji strategii, a jego osiągnięcie nie jest możliwe poprzez realizację pojedynczego elementu strategii. Oczywiście wszystkie cele strategiczne zgodne są ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego, Subregionu Zachodniego i Powiatu Wodzisławskiego.

Poniżej skupimy się jedynie na tych celach i kierunkach działań, które są istotne z punktu widzenia niniejszej Strategii i które będą miały odzwierciedlenie w proponowanych programach szczegółowych przyczyniających się do minimalizowania problemów społecznych w mieście.

<b>CEL STRATEGICZNY</b>	<b>CEL SZCZEGÓŁOWY</b>	<b>KIERUNKI DZIAŁAŃ</b>	<b>PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA WDRAŻANIE</b>
1. Przedsiębiorczość o szerokim spektrum branżowym, innowacyjna, dopasowana zarówno do potrzeb lokalnych, regionalnych oraz rynków zewnętrznych, o stabilnej pozycji konkurencyjnej, niezależna od zmian koniunktury w górnictwie.	1.2 Przedsiębiorczość dostosowana do lokalnych potrzeb, innowacyjna, oferująca lokalny produkt markowy.	1.2.6 Wspieranie osób podejmujących samozatrudnienie. 1.2.7 Wspieranie mikroprzedsiębiorczości w przestrzeni śródmiejskiej – zwłaszcza działań nakierowanych na powiększenie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego.	-DG, FF, OPS,  -DG, FF, OPS,
2. Społeczność wysoce zintegrowana, aktywnie uczestnicząca w rozwoju i zarządzaniu miastem, korzystająca z wysokiej jakości usług publicznych dostosowanych do potrzeb wszystkich grup społecznych.	2.1 Kształtowanie społeczeństwa informacyjnego zaangażowanego w rozwój miasta.	2.1.2 Podnoszenie kompetencji do funkcjonowania w przestrzeni cyfrowej dla wszystkich grup społecznych.	-OPS, RR, INF
	2.2 Wzmocnienie oferty czasu wolnego.	2.1.6 Organizowanie powszechnego uczestnictwa w kształtowaniu estetyki przestrzeni miasta (w tym zaangażowanie subkultur młodzieżowych). 2.2.3 Wyrównywanie szans dostępu do oferty czasu wolnego (np. ulgi dla rodzin wielodzietnych).	- RR, UI, ES,  - OPS, RR, MOK, MOSIR,
	2.3 Wzmocnienie systemu usług sfery edukacyjnej, socjalnej, zdrowotnej i pomocy społecznej, w tym dostosowanie jej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.	2.3.1 Inwestycje infrastrukturalne dla potrzeb sfery socjalnej i pomocy społecznej. 2.3.2 Adaptacja istniejących obiektów do potrzeb sfery socjalnej lub pomocy społecznej. 2.3.3 Zwiększenie zakresu podstawowych i specjalistycznych usług zdrowotnych (np. rehabilitacja). 2.3.4 Realizacja programów aktywności lokalnej. 2.3.5 Wspieranie przedsięwzięć w zakresie e-learningu i e-edukacji, szczególnie osób starszych.	- SM, OPS, UI, GKE, - OPS, UI, GKE, GR, - MOSIR, OPS,  - SM, OPS,  - EDU, OPS,
	2.5 Zwiększenie dostępności miejskiego zasobu mieszkań dla młodych.	2.5.1 Wspieranie budownictwa socjalnego i komunalnego poprzez działania inwestycyjne oraz poprzez adaptowanie istniejącej zabudowy.	- UI, GKE, ZGK, GR

<b>CEL STRATEGICZNY</b>	<b>CEL SZCZEGÓŁOWY</b>	<b>KIERUNKI DZIAŁAŃ</b>	<b>PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA WDRAŻANIE</b>
<b>3. Przestrzeń publiczna wysokiej jakości, dostępna dzięki dobremu transportowi publicznemu, bezpieczna i atrakcyjna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających miasto.</b>	3.3 Poprawa funkcjonalności i estetyki poszczególnych obszarów miasta	3.3.2 Wszechstronna rewitalizacja osiedla Emma i innych obiektów dziedzictwa epoki przemysłowej.	- UI, OPS, RR, ZGK, MR,
<b>4. Miasto pozytywnie rozpoznawalne w regionie i kraju, osiągające wymierne korzyści z ponadlokalnych sieci współpracy.</b>	4.1 Wykorzystanie szans wynikających z korzystnego położenia w Subregionie Zachodnim i z możliwości współpracy z innymi gminami.	4.1.2 Wspólne z innymi gminami przedsięwzięcia na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich. 4.1.3 Wspólne z innymi gminami inicjatywy na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. 4.1.4 Współorganizowanie i integrowanie z innymi gminami specjalistycznych usług publicznych o ponadlokalnym znaczeniu (np. kultura, transport publiczny, zdrowie, usługi społeczne). 4.1.5 Wspólne z innymi gminami inicjatywy na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i wspierania organizacji pozarządowych.	- RR, UI, GKE - DG, ES, OPS, FF, - MOK, SKA, NZOZ, BPO, - RR, SKA, MR, AS, FF

W ramach tworzenia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Radlin na lata 2014 – 2020 przeprowadzono również badania ankietowe. Z punktu widzenia niniejszej Strategii skupić należy się na sferze społecznej. Wśród odpowiedzi najczęściej wskazywanych przez mieszkańców znalazły się problemy związane z brakiem dostępu do usług zdrowotnych. Kolejnym często wskazywanym problemem jest według mieszkańców mała integracja lokalnej społeczności oraz niedobór organizacji pomagających w rozwiązywaniu problemów związanych z bezrobociem i patologią społeczną. Skonstruowano również wizję rozwoju miasta, która określa Radlin jako miasto słynące z kultury, edukacji i sportu, w którym tereny poprzemysłowe i pogórnice zostały w pełni wykorzystane dla rozwoju gospodarczego. Kolejnym najczęściej wskazywanym docelowym kierunkiem rozwoju, jest stworzenie w mieście wysokiej jakości przestrzeni publicznych współistniejących z wysokim przemysłem.<sup>27</sup>

## **6. Teoretyczne podstawy budowy programów socjalnych. Modele polityki społecznej.**

Pojęcie „program” oznacza zbiór kierunkowych celów działania o ogólnym, szerokim zakresie, z którymi jednakże nie jest związane postanowienie wykonania. Oznacza to, że program wytycza możliwe do realizacji działania, które zakładani przez niego realizatorzy będą starali się w myśl określonych celów wykonać. Oczywistym jest fakt iż realizacja wszystkich działań jest w praktyce niemożliwa. Zrealizowanie całego programu jest swego rodzaju typem idealnym, do którego osiągnięcia powinni zmierzać w swych działaniach jego realizatorzy. Richard Titmuss<sup>28</sup> opierając się na wzajemnych relacjach między polityką społeczną a gospodarką rynkową wyróżnił trzy modele polityki społecznej.

<sup>27</sup> Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Radlin na lata 2014 – 2020.

<sup>28</sup> R. Titmuss „Social Policy”, 1974.

1. Model marginalny lub rezydualny, dąży do zaspokajania potrzeby obywateli w oparciu o rynek prywatny lub rodzinę. Jedynie wtedy, gdy mechanizmy te zawodzą może wkroczyć polityka społeczna, ale tylko pod postacią rozwiązań doraźnych. Najbliższa temu modelowi, nazywana czasem mianem liberalno-kolektywistycznej, jest polityka społeczna realizowana w Wielkiej Brytanii. Bezpieczeństwo socjalne i dobrobyt obywateli zapewnia tam zarówno państwo jak i same jednostki. Zapewnienie wyższego poziomu bezpieczeństwa socjalnego zależy w dużym stopniu od samych zainteresowanych, którzy mogą np. opłacać składki dobrowolne czy oszczędzać w bankach.
2. Model motywacyjny traktujący programy socjalne jako ważny dodatek do gospodarki, pełniące w niej rolę służebną. Jednym z najważniejszych efektów funkcjonowania tego modelu jest kształtowanie lojalności klasowej i grupowej. Najbardziej reprezentatywnymi państwami stosującymi ten model polityki społecznej są Niemcy i Austria. Dominują w nich programy o charakterze ubezpieczeniowym, a wysokość świadczeń w decydującym stopniu zależy od statusu danej osoby na rynku pracy i uzyskiwanych dochodów.
3. Model instytucjonalno-redystrybucyjny uważa politykę społeczną za integralną instytucję w ramach danego społeczeństwa, gwarantującą powszechny dostęp do świadczeń i usług, opierającą się przede wszystkim na kryterium potrzeb. Najwięcej elementów właściwych temu modelowi wykształciło się w krajach skandynawskich. Obywatele tych państw uzyskali prawo do bezpieczeństwa socjalnego i do „godziwego” standardu życia. Wiele świadczeń socjalnych i usług przysługuje im z samego tylko tytułu obywatelstwa, niezależnie od uprzedniego zatrudnienia, płaconych składek czy uzyskiwanych dochodów. Można powiedzieć, że w Skandynawii prawo do normalnego standardu życia zostało w dużym stopniu oddzielone od wpływu kryteriów rynkowych.

Tadeusz Szumlicz wyróżnił cztery modele polityki społecznej: interwencji, antycypacji, dystrybucji i integracji społecznej.<sup>29</sup> Każdy z nich opiera się na podstawowej kategorii konstrukcyjnej. Są to kolejno: luka społeczna (istniejący niedostatek i niedostosowania społeczne, wymagające usunięcia), ryzyko społeczne (zagrożenia powodujące niekorzystne sytuacje społeczne i wymagające objęcia systemem zabezpieczenia społecznego), konsumpcja społeczna (sfera spożycia podlegająca różnorodnym preferencjom społecznym) oraz struktura społeczna (odzwierciedlająca stosunki społeczne, które mogą być kształtowane zgodnie z przyjętymi zasadami życia społecznego).

W modelu interwencji społecznej polityka społeczna koncentruje się na usuwaniu negatywnych zjawisk i rozładowaniu napięć społecznych. W modelu antycypacji dominują działania uprzedzające pojawienie się sytuacji niepożądanych. W modelu dystrybucji społecznej kształtuje się dostęp do dóbr i usług z uwzględnienia preferencji społecznych. Natomiast w modelu integracji społecznej mamy do czynienia zarówno ze świadomym utrwalaniem i kierowaniem czynników integrujących, jak i eliminowaniem bądź neutralizowaniem czynników dezintegrujących wybrane społeczności.

<sup>29</sup> T. Szumlicz - „Modele polityki społecznej”, Warszawa 1994.



„Modele te są konstrukcjami o charakterze idealnym, a polityka społeczna realizowana w poszczególnych krajach zawiera najczęściej elementy charakterystyczne dla wszystkich (...) wymienionych wyżej modeli”.<sup>30</sup>

Większość współczesnych społeczeństw to społeczeństwa pluralistyczne aksjologicznie. Żyjący ze sobą we wspólnym społeczeństwie ludzie mogą mieć bardzo zróżnicowane systemy wartości, choć pewne ich elementy są dla większości z nich wspólne. Taki zbiór wartości naczelnych danego społeczeństwa nazywa się kanonem kultury.

Biorąc pod uwagę specyfikę rzeczywistości transformacyjnej, jej kondycję polityczno-gospodarczą oraz stopę życiową i przyzwyczajenia społeczeństwa żyjącego w tej rzeczywistości, oczywistym wydaje się dążenie do modelu motywacyjnego z zachowaniem elementów modelu instytucjonalno-redystrybucyjnego. Znaczy to, że należy zapewnić obywatelom godne życie oraz uczyć jednocześnie odpowiedzialności za samego siebie.

## **7. Długofalowy program rozwiązywania problemów społecznych w Radlinie.**

Model jaki został przyjęty w celu zbudowania programu rozwiązywania problemów społecznych, zmierzać powinien w kierunku instytucjonalno-redystrybucyjnym opierającym się przede wszystkim na kryterium potrzeb. Jednak pamiętać należy również o wykształceniu poczucia samodzielności i odpowiedzialności w grupach zagrożonych marginalizacją czy też już wykluczonych społecznie.

Lokalny program rozwiązywania problemów społecznych powinien przyczynić się do złagodzenia skutków trudnej sytuacji bytowej mieszkańców Radlina, jak i usuwania ich przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej. Realizacja programu zakłada współpracę różnych organizacji sektora publicznego jak i pozarządowego, zajmujących się problematyką społeczną w Radlinie.

Po przeprowadzonej diagnozie problemów społecznych oraz analizie zawartych celów strategicznych wynikających ze Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Radlina na lata 2014-2020 proponuje się do realizacji poniżej opisane Programy. Niektóre z nich, są lub były już realizowane a ich skuteczność w minimalizowaniu problemów społecznych nakazuje ich kontynuację. Do takich programów niewątpliwie należą współfinansowany ze środków unijnych Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 oraz realizowany na terenie Marcela Program Aktywności Lokalnej.

### **7.1 Program wychodzenia z bezdomności.**

Celem programu jest zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością oraz bezdomnym bezpieczeństwu socjalnego oraz warunków do pełnienia właściwych, adekwatnych do ich możliwości i potrzeb, społecznie użytecznych ról i funkcji społeczno-zawodowych.

---

<sup>30</sup> M. Książkowski – „Modele polityki społecznej” 1999.

Adresatami programu są osoby bezdomne przebywające na terenie Radlina.

Realizatorami Programu są Ośrodek Pomocy Społecznej w Radlinie, Zakład Gospodarki Komunalnej w Radlinie, Urząd Miasta Radlin, Straż Miejska, Policja i organizacje pozarządowe.

Wszystkie działania na rzecz osób bezdomnych mają uwzględniać zasadę poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności światopoglądowej i wyznania. Współpraca z Zakładem Gospodarki Komunalnej, Urzędem Miasta w sprawie przyznania mieszkań socjalnych ma zaowocować przekazaniem lokali mieszkalnych do dyspozycji Ośrodka dla najbardziej potrzebujących (w szczególności dla osób w sytuacjach kryzysowych). Dopuszcza się też zaangażowanie partnerstwa ponadgminnego w celu korzystania z ogrzewalni gmin ościennych. Proponowane zadania realizowane będą w oparciu o indywidualny program wychodzenia z bezdomności.

Program powinien zainicjować powstanie zintegrowanego systemu usług socjalnych, świadczonych przez podmioty publiczne i pozarządowe obejmujące:

- udzielenie i zapewnianie schronienia, odzieży, posiłku,
- pomoc psychologiczno-terapeutyczną,
- pomoc w leczeniu uzależnień,
- pomoc prawną,
- wspieranie różnych form zatrudnienia w tym socjalnego, prac społecznie użytecznych, aktywizację na rynku pracy,
- udzielenie pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, odbudowywanie więzów rodzinnych, powrót do rodziny,
- działania informacyjne – tablice ogłoszeń w OPS i UM, na których zawarte są informacje o możliwości uzyskania pomocy,
- pomoc w wyrobieniu lub odtwarzaniu dokumentów osobistych,
- pomoc w uzyskiwaniu świadczeń zabezpieczenia społecznego z pomocy społecznej (uzyskanie orzeczenia o ustaleniu stopnia niepełnosprawności), świadczeń rentowych i emerytalnych,
- za osobę objętą programem ośrodek pomocy społecznej opłaca składkę na ubezpieczenie zdrowotne na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- pomoc w przystosowaniu do życia na wolności osób opuszczających zakłady karne,
- utworzenie mieszkań chronionych.

Przewidywany roczny koszt realizacji programu to około 32.000 zł. Kwota ta obejmuje koszty pokrycia pobytu i wyżywienie osób bezdomnych w noclegowniach i schroniskach, pomoc finansową w oparciu o zasiłki celowe i okresowe w ramach budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej oraz opłatę składek na ubezpieczenie zdrowotne osób bezdomnych na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

Monitoring Programu polegał będzie na przeprowadzaniu przeglądu postępu realizacji zadań jeden raz w roku, w oparciu o sprawozdania z działalności OPS. Innym źródłem danych do procesu monitorowania jest dokumentacja sporządzana przy realizacji szczegółowych działań.

Ewaluacja Programu odbywać się będzie w oparciu o dane i dokumenty uzyskane w procesie monitorowania programu oraz inne dokumenty, które mogłyby zawierać przydatne informacje. Proces ewaluacji programu ma na celu ocenę wdrażania programu pod kątem adekwatności podejmowanych działań, ich efektywności, tempa realizacji programu, skuteczności metod zastosowanych w realizacji. Proces ewaluacji powinien dostarczyć wnioski co do kształtu dalszej pracy w ramach programu. Ewaluacja Programu realizowana będzie przez zespół wdrażający Program. Częstotliwość ewaluacji Programu – jeden raz w roku. Dokumentem potwierdzającym przeprowadzenie ewaluacji będzie roczny raport z realizacji Programu.

## **7.2 Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa.**

Od roku 2015 Ośrodek Pomocy Społecznej w Radlinie realizuje jako Organizacja Partnerska o szczeblu Lokalnym pomoc żywnościową dla osób najuboższych. Celem Programu jest wsparcie osób i rodzin podlegających deprivacji materialnej, która polega na braku możliwości zaspokojenia potrzeb żywnościowych oraz prowadzenie działań towarzyszących mających na celu wzmocnienie samodzielności i kompetencji w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Ponadto Program zobowiązuje do prowadzenia działań towarzyszących mających na celu włączenie osób doświadczających deprivacji materialnej w funkcjonowanie społeczności lokalnej, pomoc w utrzymaniu higieny osobistej osobom bezdomnym i wsparcie psychologiczne.

Adresatami Programu są osoby, które z przyczyn finansowych nie mogą zaspokoić sobie odpowiedniego posiłku. Pomocą objęte zostaną osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, dopuszczającej korzystanie z pomocy społecznej z powodów wskazanych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza określonego poziomu, ustalonego procentowo w stosunku do dochodu uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej. Poziom kryteriów dochodowych na dany Podprogram określa minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w drodze wytycznych, po uzyskaniu opinii zespołu doradczego. Dostęp do pomocy będzie bez jakiegokolwiek dyskryminacji i z poszanowaniem godności osób uprawnionych. W 2015 roku do Programu zakwalifikowano 236 osób w tym 114 dzieci do lat 18.

Realizatorem Programu na szczeblu lokalnym (Organizacja Partnerska Lokalna) jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który wydaje skierowania do otrzymania pomocy kwalifikującym się osobom oraz współpracuje z Organizacją Partnerską Regionalną w sprawach dotyczących realizacji działań towarzyszących. Przewiduje się możliwość zlecenia realizacji Programu organizacjom pozarządowym.

Pomoc żywnościowa jest dostarczana w formie paczek lub posiłku. W ramach działań towarzyszących finansowanych przez Organizację Partnerską Regionalną planowane są:

- warsztaty kulinarne dla różnych grup pokoleniowych z udziałem ekspertów kulinarnych pokazujące różne możliwości przygotowywania posiłków i wykorzystania artykułów spożywczych pochodzących z Programu;
- warsztaty dietetyczne i dotyczące zdrowego żywienia;
- programy edukacyjne propagujące zasady zdrowego odżywiania i przeciwdziałania marnowaniu żywności;
- warsztaty edukacji ekonomicznej (nauka tworzenia, realizacji i kontroli budżetu domowego, ekonomicznego prowadzenia gospodarstwa domowego z uwzględnieniem wszystkich finansowych i rzeczowych dochodów rodziny, w tym darów żywnościowych).

Pomoc żywnościowa oraz opisane wyżej warsztaty będące formą działań towarzyszących finansowane są przez Organizację Partnerską Regionalną. Na barkach gminy pozostaje jedynie koszt obsługi personelu, zabezpieczenia magazynu do wydawania żywności oraz koszt transportu artykułów spożywczych z banku żywności do Radlina. Do czasu zlecenia realizacji Programu organizacji pozarządowej wszelkie koszty ponosi Ośrodek Pomocy Społecznej w Radlinie w ramach własnego budżetu (w tym koszty personelu i utrzymania magazynu). Jedynym dodatkowym kosztem jest usługa transportowa wynosząca ok. 4500 zł brutto rocznie na dany Podprogram.

W zakresie monitoringu i ewaluacji stosowane będą wymogi Unii Europejskiej, w tym zasady określone w art. 5 rozporządzenia FEAD oraz w odpowiednim dokumencie implementacyjnym. Sprawozdania z realizacji Programu zgodnie z wytycznymi sporządza m.in. Organizacja Partnerska Lokalna. Do sprawozdań zbierane będą dane dotyczące:

- liczby osób objętych pomocą żywnościową w podziale na wysokość dochodu, wiek, płeć odbiorców końcowych.
- liczby osób objętych działaniami na rzecz włączenia społecznego w podziale na grupy odbiorców końcowych.

### **7.3 Wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.**

Rada Ministrów w dniu 17 grudnia 2013 r. podjęła uchwałę nr 221 w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020. Program ma wspierać finansowo gminy w zakresie realizacji tego zadania bowiem to właśnie gminy w ramach zadań własnych mają obowiązek zapewnienie gorącego posiłku osobom potrzebującym.

Realizacja tego Programu ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole, uczni do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji i osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Celem Programu jest również poprawa poziomu życia, stanu zdrowia i kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych u osób nim objętych.

Na podstawie wyżej cytowanej uchwały Rady Ministrów w Gminie Radlin w dniu 28 stycznia 2014 r. zostały podjęte następujące uchwały:

- w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020;
- w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020;

Ponad to uchwalony został wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania „Pomoc miasta Radlin w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020, który daje możliwość w szczególnie uzasadnionych przypadkach występowania o pomoc w formie posiłku dyrektorom szkół i przedszkoli dla dzieci lub uczniów, które wyrażają chęć zjedzenia posiłku.

Uchwały te pozwalają na objęcie większej liczby osób tym Programem.

Program finansowany jest ze środków własnych gminy oraz dotacji budżetu państwa. Koordynatorem Programu w Gminie jest Burmistrz Radlina poprzez Ośrodek Pomocy Społecznej i inne podległe mu jednostki organizacyjne gminy.

Monitoring i ewaluacja Programu odbywać się będzie na podstawie kwartalnie sporządzanych informacji o realizacji tego Programu, w szczególności miernikiem efektywności jest liczba osób nim objętych.

#### **7.4 Program aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.**

Głównym celem realizowania projektów w ramach aktywnej integracji jest integracja społeczna osób wykluczonych społecznie i zawodowo, będących klientami OPS w Radlinie umożliwiająca im prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz ułatwiająca im dostęp do rynku pracy bez względu na różnice płci. Cel będzie realizowany poprzez kompleksowe działania, których zastosowanie powinno prowadzić do zwiększenia zdolności do zatrudnienia oraz integracji społeczno-zawodowej osób i grup doświadczających wykluczenia społecznego. Celami szczegółowymi jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących tereny zdegradowane i peryferyjne, wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, wzrost dostępności do usług zdrowotnych oraz wzrost liczby i stabilność pracy w sektorze ekonomii społecznej w regionie.

Projekty realizowane w ramach aktywnej integracji przyczyniają się też do wzmocnienia wszystkich sektorów, zarówno instytucji samorządowych, jak i organizacji pozarządowych oraz prywatnych przedsiębiorstw. Wymiana doświadczeń, wspólne działania, które realizowane są w związku z projektem tworzą nową jakość świadczonych przez nich usług, nie tylko na lokalnym rynku pracy ale całej sferze społecznej. Dzięki działaniom środowiskowym wiele działań skierowanych jest do wszystkich mieszkańców Radlina, którzy nie będąc ściśle grupą docelową czerpią z jego realizacji swoje korzyści (udział w festynach, debatach społecznych, turniejach, konkursach itp).

Grupą docelową projektów w ramach aktywnej integracji będą osoby poszukujące pracy lub nie pozostające w stałym zatrudnieniu, będące w wieku aktywności zawodowej i korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej. W przypadku realizowania Programów Aktywności Lokalnej przewiduje się objąć wsparciem również najbliższe otoczenie uczestników realizowanych Programów tj. mieszkańców dzielnicy, w której Program będzie realizowany.

Grupa docelowa będzie w pełni zgodna z założeniami RPO WSL 2014-2020 Poddziałania 9.1.6 i zakładać będzie równość szans. Przewiduje się objęcie wsparciem (w tym przy współpracy z PUP usług aktywizacji zawodowej w zakresie staży, praktyk lub pracy w spółdzielniach itp.) a także osoby doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego i korzystające z POPŻ. Aktywna integracja zakłada realizację form wsparcia w oparciu o przeprowadzoną na etapie formułowania zakresu wsparcia analizę predyspozycji i diagnozę potrzeb.

Uzasadnieniem wyboru grupy docelowej są zidentyfikowane potrzeby klientów pomocy społecznej na podstawie analizy środowiskowej i przeprowadzonej Diagnozy Problemów Społecznych. Liczba uczestników projektu będzie adekwatna do rzeczywistych potrzeb i możliwości finansowych.

Szczegółowy plan działań będzie wynikał z zatwierdzonych projektów, które realizować będzie Miasto Radlin począwszy od roku 2016 r. W ramach realizacji projektów aktywnej integracji zakłada się realizację kontraktów socjalnych w tym porozumień Programu Aktywności Lokalnej (PAL). W ramach kontraktów oraz porozumień PAL zostaną wykorzystane wszelkie możliwe usługi aktywnej integracji w odniesieniu do potrzeb uczestników co szczegółowo zdefiniują dopiero potrzeby osób po rekrutacji. Zakłada się wykorzystanie wszystkich usług aktywnej integracji zgodnie z wytycznymi. Przewiduje się również od początku realizacji PAL działalność Klubu Wolontariatu. Zakłada się również możliwość objęcia uczestników ubezpieczeniem od NNW w celu zapewnienia bezpiecznej realizacji projektu.

W trakcie realizacji projektów planuje się promocję uzupełniania wykształcenia przez uczestników projektu, w tym kobiety. W trakcie realizacji usług aktywnej integracji dopuszcza się również finansowanie kosztów opieki nad osobami zależnymi z najbliższego otoczenia uczestników projektu. Zakłada się możliwość wsparcia osób w wieku 15-30 lat usługami aktywizacji zawodowej

w zakresie staży, praktyk lub pracy w podmiotach ekonomii społecznej jeśli zaistnieje takowa potrzeba. Usługi aktywizacji zawodowej będą realizowane za pośrednictwem PUP oraz innych podmiotów specjalizujących się w tej dziedzinie. Podstawowymi formami wsparcia będą warsztaty kompetencji społecznych i umiejętności aktywnego poszukiwania pracy umożliwiających powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową, indywidualne doradztwo zawodowe, warsztaty edukacyjne takie jak zarządzanie budżetem domowym, warsztaty wychowawcze, tanie gotowanie, trening umiejętności skutecznego rozwiązywania konfliktów itp.

Projekty aktywnej integracji realizowane będą przez Miasto Radlin przy ścisłej współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej a także w partnerstwie z Powiatem Wodzisławskim.

Głównym źródłem współfinansowania projektów aktywnej integracji są środki z funduszy unii europejskiej tzn. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 zarówno ze ścieżki konkursowej jak i tzw. systemowej realizowanej w partnerstwie z Powiatem Wodzisławskim.

Monitoring i ewaluacja dokonywane będą zgodnie z wytycznymi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 przez podmioty bezpośrednio realizujące poszczególne projekty.

#### **7.5 Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Radlin 2015-2020.**

Głównym celem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Radlin na lata 2015-2025 jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji na terenie obszarów zdegradowanych i problemowych miasta, w szczególności górniczego osiedla „Emma”, ale także innych zidentyfikowanych obszarów zdegradowanych (dzielnica „Reden”) oraz położenie nacisku na zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań. Rewitalizację należy rozumieć w ww. kontekście jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie konkretnych projektów i przedsięwzięć. Adresatami programu są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Program zakłada realizację poniższych zadań:

Realizacja projektów w ramach RPO WSL 2014-2020 zarówno infrastrukturalnych jak i tzw. „miękkich” działań – społecznych.

Zadania inwestycyjne:

- adaptacja budynku na potrzeby Centrum Usług Społecznych; Adaptacja pomieszczeń na mieszkania socjalne i chronione (są to dwa projekty) RIT Zachodni (10.2.2);
- rewitalizacja osiedla Emma (Świetlica środowiskowa) (10.3.2).

Zadania społeczne:

- usługi społeczne i zdrowotne. Wsparcie rodziny. (9.2.2);
- rewitalizacja osiedla EMMA. (9.1.2);
- rewitalizacja – PAL – środki RIT Powiatu Wodzisławskiego (9.1.2)

Głównym źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych w mieście Radlin są środki z funduszy Unii Europejskiej tzn. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Dodatkowym, komplementarnym źródłem ich współfinansowania są środki i budżetu państwa (np. konkursy ministerialne) oraz budżetu miasta, a także środki prywatne. Wartość środków ogółem, które będą przeznaczone na rewitalizację wynosi ok. 4 mln zł. (lata 2015-2025).

Za monitorowanie przebiegu i sposobu realizacji działań wskazanych w LPR odpowiedzialny będzie Komitet Rewitalizacji, który stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Dopuszcza się powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji.

## **7.6 Program Aktywności Lokalnej na lata 2016 - 2020.**

Już od 2009 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Radlinie realizuje Program Aktywności Lokalnej na umownej dzielnicy Radlina „Marcel”. Program przewiduje jego kontynuację oraz realizację tożsamyh programów na innych dzielnicach Radlina z uwzględnieniem ich potrzeb.

Program aktywności lokalnej (PAL) jest narzędziem trzeciej metody pracy socjalnej jaką jest organizowanie społeczności lokalnej. Sprzyja rozwojowi form aktywnej integracji służącym aktywizacji społecznej i rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej poprzez prowadzenie działań aktywizacyjnych adresowanych do osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną.



Celem ogólnym programu jest podniesienie aktywności mieszkańców Radlina oraz instytucji lokalnych na rzecz samodzielnego rozwiązywania ważnych problemów społecznych, w szczególności osób wykluczonych społecznie i zawodowo, będących klientami OPS w Radlinie umożliwiającą im prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz ułatwiająca im dostęp do rynku pracy.

Celami szczegółowymi są również: podniesienie samooceny i zwiększenie motywacji społecznej i zawodowej, zwiększenie umiejętności społecznych i pełnienia ról społecznych.

Adresatami Programu są mieszkańcy społeczności lokalnych określonych dzielnic bądź określone grupy kategoriale tzn. grupy młodzieży, osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, starszych itp.

Szczegółowy plan działań będzie wynikał z zatwierdzonych projektów, które realizował będzie OPS w Radlinie począwszy od roku 2016 r.. Każdy PAL poprzedzać będzie rekrutacja uczestników. Do realizacji PAL włączone zostaną bądź osoby zamieszkujące daną dzielnicę bądź też skupiające się wokół jakiegoś wspólnego problemu w systemie kategoryjnym będące klientami OPS. Brać oni będą udział w działaniach środowiskowych oraz wykorzystane zostaną względem nich wynikające z diagnozy poszczególne instrumenty aktywnej integracji oraz środowiskowa praca socjalna.

Grupa osób, które podpiszą porozumienie – deklarację udziału w Programie współpracować będzie z animatorem lokalnym lub pracującym metodą środowiskową pracownikiem socjalnym, który wspierał będzie lokalnych liderów na spotkaniach z lokalnymi władzami, instytucjami jak i w codziennych działaniach. Zostaną zorganizowane wyjazdy studyjne celem zaprezentowania dobrych praktyk w innych rewitalizowanych miastach czy osiedlach. Co roku w lipcu uczestnicy programu zostaną zaangażowani w organizację festynu integracyjno-kulturalnego.

Wychodząc naprzeciw potrzebom młodzieży oraz wykorzystując współpracę z Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji zostaną zorganizowane turnieje siatkówki. Prowadzone będą warsztaty oraz działania aktywizujące z zakresu dbania o wizerunek własnej przestrzeni mieszkalnej mieszkańców Radlina. Organizowane będą również spotkania edukacyjne z ekspertami różnych dziedzin.

Jednocześnie planuje się kontynuację funkcjonowania lokalnego partnerstwa na rzecz rozwoju i rozwiązywania problemów lokalnej społeczności. W celu oddziaływania na szerszą społeczność kontynuowane będą działania Klubu Wolontariatu.

Budżet Programu Aktywności Lokalnej uzależniony jest od wielkości wsparcia projektów unijnych. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Radlinie na rok 2016 przewiduje kwotę 18 300 zł z przeznaczeniem na działania środowiskowe. Przewiduje się możliwość finansowania Programów aktywności Lokalnej z funduszy europejskich.

W zakresie monitoringu i ewaluacji w przypadku realizacji PAL w ramach projektów unijnych stosowane będą wymogi Unii Europejskiej. Ponadto zakłada się osiągnięcie takich rezultatów (w zależności od charakteru realizowanych projektów) jak:

- wzrost jakości świadczonych przez OPS usług;

- podniesienie samooceny uczestników programu;
- nabycie przez uczestników projektu umiejętności społeczno-zawodowych;
- wzrost motywacji i aktywności społeczno-zawodowej uczestników Programu;

Można również wyróżnić produkty Programu:

- wzrost kwoty świadczeń na klienta objętego PAL;
- kontynuacja działań partnerstwa lokalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych umownej dzielnicy Radlina „Marcel”;
- kontynuacja działań klubu wolontariatu;
- zorganizowanie spotkań edukacyjnych z ekspertami;
- zorganizowanie turniejów siatkówki;
- zorganizowanie festynów integracyjno-kulturalnych;
- zorganizowanie wizyt studyjnych;
- zorganizowanie warsztatów i działań aktywizujących.
- zorganizowanie dnia wolontariusza;

Dokumenty, które będą świadczyć o postępie realizowanego Programu to m.in.: podpisane porozumienia PAL, listy obecności na spotkaniach, listy wypłat zasiłków, sprawozdania z zrealizowanych działań klubu wolontariatu, ankiety, itp.

### **7.7 Program wspierania rodziny dla Radlina na lata 2016 – 2018.**

Wynikający z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Program wspierania rodziny ma na celu utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej bądź jego powrót do rodziny biologicznej. Do celów szczegółowych należą:

- zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych dziecka i jego rodziny;
- podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów;
- wdrożenie procesu socjalizacji dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Odbiorcami programu są rodziny przejawiające problemy opiekuńczo-wychowawcze, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz te, które chcą współpracować na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi. Wsparcie gminy polega w szczególności na analizie sytuacji rodziny, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, pomocy w integracji i dążeniu do reintegracji rodziny a także przeciwdziałania jej marginalizacji i degradacji społecznej.

Bezpośrednimi realizatorami Programu są w znacznej mierze asystenci rodzin, których praca z rodziną ma na celu wskazywanie tym rodzinom deficytów, które należałoby zniwelować, aby zapewnić prawidłowe warunki życia i umiejętności sprawowania właściwej opieki.

Asystenci uczą ekonomicznego gospodarowania budżetem domowym, wypełniania codziennych obowiązków związanych z prowadzeniem domu, utrzymywania czystości również osobistej, załatwiania spraw urzędowych, wyrabiają nawyki kontaktu z placówkami opieki

zdrowotnej, placówkami oświatowymi i innymi instytucjami, motywują do podejmowania terapii uzależnień, poszukiwania pracy lub uzyskania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Pomagają w sporządzaniu pism, wniosków, podań. Zachęcają i uświadamiają rodzinom korzyści z uzyskania wsparcia w placówkach i instytucjach działających na rzecz dzieci i rodzin.

W działania mające na celu wsparcie rodzin włączane są również inne jednostki i podmioty działające na rzecz dzieci zarówno na terenie Radlina, jak i poza nim – Zespół Interdyscyplinarny, placówki służby zdrowia, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, MZOPO, Sąd wraz z jego organami pomocniczymi, Policja, kościół, związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, środowisko lokalne, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i inne.

Działania na rzecz rodzin powinny obejmować spotkania przedstawicieli ww. instytucji i organizacji w celu ustalenia wspólnych działań podejmowanych przez poszczególne podmioty na rzecz pomocy konkretnej rodzinie. Podmioty realizujące program powinny kierować się w swoich działaniach na rzecz dziecka i jego rodziny dobrem rodziny a niesienie jej pomocy traktować jako priorytet w podejmowanych działaniach. Program finansowany jest z budżetu miasta, dotacji programowych oraz innych źródeł.

Realizacja programu zaplanowana jest do 2018 roku, a jego efekty zależą od ścisłej współpracy podmiotów mających działać na rzecz dziecka i jego rodziny, sytuacji w gminie oraz środków finansowych, które zostaną przeznaczone na jego urzeczywistnienie. Trzy letni termin realizacji Programu wynika bezpośrednio z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz Miasta Radlin przedstawi Radzie Miasta roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań.

## **7.8 Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 - 2020.**

Jednym z podstawowych zadań instytucji państwa jest ochrona rodziny i wszystkich jej członków przed zagrożeniami, w tym również zagrożeniami wewnętrznymi, do których z całą pewnością można zaliczyć przemoc. Rodzina stanowi system, wewnątrz którego wszyscy jej członkowie oddziałują na siebie nawzajem, tworząc relacje i powiązania między sobą, które pozwalają zachowywać stan równowagi i prawidłowego funkcjonowania. Przemoc w rodzinie zaburza tę równowagę, ponieważ narusza podstawowe prawa każdego człowieka, dlatego przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny wymaga podejmowania działań o charakterze interdyscyplinarnym.

Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie. Dążenie do realizacji powyższego celu wymaga kompleksowych działań w każdym obszarze związanym z problemem przemocy w

rodzinie, dlatego wyznaczono pięć priorytetów (celów szczegółowych), które wyznaczają kierunki poszczególnych działań i zadań:

- zwiększenie skuteczności pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie;
- zintensyfikowanie działań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- wspieranie osób będących świadkami przemocy w rodzinie, zwłaszcza dzieci;
- podniesienie kompetencji osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- kształtowanie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy i problemów z nią związanych.

Głównymi zadaniami Programu są:

- zwiększenie liczby i adekwatności reakcji na przypadki przemocy w rodzinie przez ofiary, świadków oraz instytucje zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- działalność Punktu Interwencji Kryzysowej dla rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie;
- działania informacyjne adresowane do sprawców przemocy;
- działania na rzecz zmniejszenia zależności pomiędzy przemocą w rodzinie a uzależnieniami (zwłaszcza dotyczącymi alkoholu i środków psychoaktywnych);
- podnoszenie wiedzy i umiejętności osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy na terenie Radlina;
- realizacja procedury Niebieskiej Karty zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
- Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych oraz kampanii przekazujących wiedzę o problemie przemocy w rodzinie (m.in. formach przemocy, aktualnych przepisach prawa, możliwościach uzyskania pomocy) adresowanych do członków społeczności lokalnej;
- prowadzenie bazy danych dotyczących zjawiska przemocy na terenie Radlina i dokonanie analizy zbieranych danych;
- zapewnienie miejsca osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w mieszkaniach chronionych.

Adresatami Programu są osoby doświadczające przemocy, osoby stosujące przemoc, świadkowie przemocy (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci w rodzinach dotkniętych przemocą), społeczność Radlina (poprzez działania o charakterze profilaktycznym), osoby i instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Dokument odnosi się do funkcjonującego w mieście systemu przeciwdziałania przemocy i inicjuje działania, które będą realizowane przez osoby i instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocą w rodzinie, zwłaszcza pracowników pomocy społecznej, organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. Zatem za realizatorów Programu uznaje się:

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Radlinie,
- Urząd Miasta Radlina,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Radlinie,
- Komisariat Policji w Radlinie,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radlinie,
- Świetlica Środowiskowa „Koliba” w Radlinie,
- placówki oświatowe z terenu Radlina,
- podmioty prowadzące działalność związana z ochroną zdrowia,
- organizacje pozarządowe i inne podmioty działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Radlina na lata 2016-2020 są:

- Środki własne gminy będące w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w Radlinie na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- Środki zewnętrzne pochodzące z konkursów i programów wspierających działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (np. Program Ośłonowy „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”) - w przypadku zakwalifikowana przedstawionego projektu do programu.

Ramy finansowe Programu są uzależnione od możliwości finansowych Miasta Radlin. W planie finansowym Ośrodka Pomocy Społecznej na rok 2015 środki przewidziane na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie wynoszą 116 148,00 zł. Środki te obejmują wynagrodzenia pracowników wraz z pochodnymi, zakup materiałów i usług oraz szkolenia pracowników i koszty podróży służbowych.

Wdrożenie Programu oraz jego realizacja będą prowadzone przede wszystkim poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego w Radlinie, który będzie współdziałał z innymi podmiotami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Monitorowanie problemów będzie odbywało się przede wszystkim poprzez zbieranie danych statystycznych (ilościowych i jakościowych), które po analizie umożliwią opracowanie wniosków oraz priorytetowych działań na kolejne lata.

Wyniki monitoringu zostaną uwzględnione przez Zespół Interdyscyplinarny w corocznym sprawozdaniu z realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, które zostanie przedłożone Burmistrzowi Miasta Radlina do dnia 31 marca następującego po roku, za który sporządzono sprawozdanie.

## **7.9 Miejski Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.**

Miejski Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, reguluje prowadzenie działań związanych z profilaktyką, rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii na terenie Miasta Radlina.

Program jest zbudowany w oparciu o zadania wynikające z zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz dotychczasowe doświadczenia w realizacji programów w latach poprzednich. Celem Programu jest:

- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych w Radlinie, eliminowanie jego ujemnych skutków, a w szczególności: kreowanie i propagowanie modelu trzeźwego stylu życia, umożliwienie świadomego wyboru trzeźwego życia przez dzieci, młodzież i dorosłych, zmniejszenie degradacji zdrowotnej i społecznej osób uzależnionych i ich rodzin, zwiększenie stabilizacji i bezpieczeństwa środowiska rodzinnego, promowanie postaw społecznych istotnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie wszelkim uzależnieniom poprzez pracę profilaktyczną w środowisku lokalnym oraz stworzenie lokalnego systemu działań profilaktycznych adekwatnego do istniejącej na terenie gminy skali potencjalnego zagrożenia od środków psychoaktywnych, w tym narkomanią w celu wyeliminowania czynników prowadzących do uzależnienia.

Głównymi zadaniami Programu są:

- utrzymanie działającej świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych niedostosowaniem społecznym, w tym uzależnieniami;
- utworzenie kolejnej filii Świetlicy Środowiskowej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz ich rodzin;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu oraz ich usuwanie;
- ograniczenie dostępności do alkoholu.

Zadania Programu będą realizowane przez: Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Radlin, Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlicę Środowiskową, placówki oświatowe, Straż Miejską, Policję, zakłady opieki zdrowotnej i inne podmioty działające w ochronie zdrowia, organizacje pozarządowe.

Miejski Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii finansowany jest z budżetu miasta, środków pozyskanych z innych źródeł, jak również środków własnych podmiotów uczestniczących w realizacji zadań Programu.

Monitoring Programu polega na ustalaniu postępu jego realizacji programu i prowadzony jest przez członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wdrażających Program i zaangażowanych bezpośrednio w realizację działań.

Proces ewaluacji Programu ma na celu ocenę jego wdrażania pod kątem adekwatności podejmowanych działań, ich efektywności, tempa realizacji Programu oraz skuteczności zastosowanych metod. Proces ewaluacji powinien dostarczyć wnioski co do kształtu dalszej współpracy Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z innymi podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu. Ewaluacja programu realizowana będzie przez ww. Komisję.

#### **7.10 Działania z zakresu ochrony zdrowia.**

Głównymi celami podejmowanych działań z zakresu ochrony zdrowia jest koordynacja zadań związanych z realizacją polityki zdrowotnej Miasta Radlin, poprawa warunków dostępności do świadczeń zdrowotnych o możliwie najwyższej jakości oraz profilaktyka i promocja zdrowia oraz upowszechnianie zachowań zdrowotnych poprzez działania edukacyjne ukierunkowanych do konkretnych grup wiekowych.

W ramach podejmowanych działań planuje się:

- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży w formie spotkań i pogadanek z przedstawicielami m.in. służby zdrowia, policji, straży miejskiej, propagujących zdrowy styl życia.
- Rehabilitacja i terapia dzieci niepełnosprawnych.
- Organizacja badań profilaktycznych.
- Organizacja badań mammograficznych.

Podejmowane działania mają wpłynąć na:

- wzrost świadomości dzieci i młodzieży;
- nabycie umiejętności i preferowanie zdrowego stylu życia;
- prawidłowy rozwój dzieci;
- poprawa jakości życia dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin;
- przywrócenie możliwości lub nabycie umiejętności życia i działania w środowisku rodzinnym i społecznym;
- poprawę stanu zdrowia społeczeństwa lokalnego;
- zwiększenie świadomości kobiet w zakresie profilaktyki i samobadania piersi

Działania w zakresie ochrony zdrowia monitorowane będą za pomocą następujących wskaźników:

- liczba dzieci uczestniczących w spotkaniach, pogadankach;
- liczba podmiotów realizujących działania;
- liczba zrealizowanych świadczeń;
- ilość przeprowadzonych badań,
- liczba osób biorących udział w badaniach,

- liczba kobiet biorących udział w badaniach.

Działania na rzecz ochrony zdrowia finansowane są głównie z budżetu Gminy Radlin, środków z Narodowego Funduszu Zdrowia, świadczeniodawców usług medycznych, budżetu państwa oraz środków pozyskanych z Unii Europejskiej.

Ramy finansowe będą na bieżąco wynikać z uchwał budżetowych Miasta Radlin.

Podmiotem koordynującym działania jest wydzielona jednostka Urzędu Miasta Radlin.

### **7.11 Program współpracy Miasta Radlin z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.**

Dążąc do budowania społeczeństwa obywatelskiego oraz doceniając różne formy samoorganizacji obywateli, nie sposób myśleć o realizowaniu działań o charakterze społecznym i nie tylko, bez udziału organizacji pozarządowych. Miejski Program współpracy z nimi zapewniać ma efektywne realizowanie zadań publicznych oraz udoskonalać wzajemne relacje, a także określać zasady na jakich owa współpraca ma polegać.

Celem głównym Programu jest podniesienie jakości życia mieszkańców Radlina poprzez pełniejsze zaspokojenie ich potrzeb, dzięki systemowej i efektywnej współpracy administracji samorządowej i organizacji pozarządowych przy realizacji zadań publicznych. Cele szczegółowe obejmują:

- zwiększenie aktywności mieszkańców Radlina m.in. poprzez stworzenie warunków do powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej; umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie i lokalną wspólnotę; rozpowszechnianie różnorodnych form aktywnego spędzania czasu, a także popularyzowania wolontariatu;
- wzmacnianie organizacji pozarządowych poprzez ich integrację z pozostałymi podmiotami realizującymi zadania publiczne oraz zwiększanie wpływu organizacji pozarządowych na kreowanie polityki społecznej w gminie.

Adresatami Programu są Organizacje pozarządowe oraz inne prowadzące działalność pożytku publicznego. Zasady współpracy kierować się mają zasadami pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności podejmowanych działań. Zakresem przedmiotowym współpracy Miasta Radlin z ww. organizacjami jest realizacja zadań publicznych Miasta stanowiących zadania własne gminy.

Do priorytetowych zadań publicznych, które będą powierzane podmiotom Programu należeć będą zadania z zakresu:

- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu;
- ochrony i promocji zdrowia;
- działania na rzecz rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych;



- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

W 2016 roku Miasto Radlin planuje się przeznaczyć kwotę 614 500 zł na realizację zadań publicznych objętych Programem.

Realizacja Programu poddawana będzie ewaluacji w celu oceny jego realizacji i osiągniętych rezultatów, które badane będą za pomocą takich mierników jak m.in.: liczba ofert złożona w otwartych konkursach ofert, liczba podpisanych umów na realizację zadań publicznych, wysokość środków finansowych przekazanych organizacjom pozarządowym na realizację tych zadań, ilość konsultowanych aktów prawnych z organizacjami, liczba organizacji biorąca udział w różnego rodzaju konsultacjach itp.

## **8. Zarządzanie realizacją Strategii.**

Jak już podkreślano wcześniej celem niniejszej Strategii jest stworzenie spójnego systemu wsparcia zapewniającego godne warunki do życia i rozwoju mieszkańców Radlina w różnych sferach życia społecznego, poprzez zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poszczególnych grup.

Warunkiem realizacji celów zawartych w poszczególnych programach proponowanych do realizacji w ramach Strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że zarówno ramy finansowe jak i przewidywane działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Radlinie obejmują lata 2016-2020.

Przewiduje się, że realizacja poszczególnych celów i zadań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa;
- środki funduszy krajowych;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;

Sprawdzeniu, czy planowane działania zostały zrealizowane oraz jaki jest ich skutek, służyć będzie proces monitoringu i ewaluacja. Monitoring pozwoli na uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów.

Postęp realizacji Strategii będzie monitorowany przez specjalnie powołany przez Burmistrza Radlina Zespół ds. Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Radlinie na lata 2016-2020, który na bieżąco będzie dokonywał kontroli realizowanych działań. Monitorowanie postępu realizacji Strategii stanowi podstawowy warunek jej należytego wdrożenia.

Strategia jest dokumentem uwzględniającym programy i wynikające z nich projekty oraz działania, które zostały przyjęte do realizacji bądź będą przyjęte w późniejszym terminie. Niniejszy dokument ma charakter otwarty, może być aktualizowany, udoskonalany poprzez modyfikację kierunków i sposobów realizacji założonych celów. Jego opracowanie ma służyć efektywniejszej realizacji działań na rzecz społeczności lokalnej a także pozyskiwaniu funduszy z Unii Europejskiej. Cele i działania Strategii wyznaczają kierunki finansowania polityki społecznej miasta i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu miasta. na kolejne lata

Z uwagi na powyższe Zespół ds. Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Radlinie na lata 2016-2020 corocznie sporządzać będzie raport z realizacji celów oraz podejmowanych działań do końca kwietnia za rok poprzedni i przedkładać będzie Burmistrzowi Radlina a następnie Radzie Miejskiej.

Ewaluacja będzie miała na celu ocenę podjętych działań ze względu na osiągnięte rezultaty w odniesieniu do poszczególnych celów programowych. Ewaluacja ma za zadanie doskonalenie podejmowanych działań, informowanie o efektach wdrażania Strategii, wzrost jej jakości przy okazji jej tworzenia na kolejny okres oraz pogłębienie odpowiedzialności za jej wdrażanie wszystkich instytucji i organizacji wpisujących się swoim charakterem w jej przedmiot.

Monitoring i ewaluacja mają odpowiedzieć na pytanie czy i do jakiego stopnia cele strategii odpowiednie są do zmieniających się potrzeb i priorytetów rozwojowych na poziomie gminy. Realizatorzy poszczególnych programów i działań realizowanych w ramach Strategii zobowiązani są do monitoringu i ewaluacji tychże działań wg wskaźników określonych w poszczególnych programach i działaniach. Ponadto zobowiązani są również do składania Zespołowi ds. Realizacji Strategii raportów zawierających informacje o poziomie wdrażania poszczególnych programów i działań zawierających również stopień osiągniętych celów, corocznie do końca lutego za rok poprzedni.

<b>Cel strategiczny 1. Minimalizacja zjawiska ubóstwa na terenie Radlina.</b>		
<b>Cele szczegółowe</b>	<b>Planowane działania (Programy)</b>	<b>Wskaźniki</b>
1.1. Zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością oraz bezdomnym bezpieczeństwa socjalnego oraz warunków do pełnienia właściwych, adekwatnych do ich możliwości i potrzeb, społecznie użytecznych ról i funkcji społeczno-zawodowych. 1.2. Wsparcie osób i rodzin podlegających deprivacji materialnej, która polega na braku możliwości zaspokojenia potrzeb żywnościowych. 1.3 Włączenie osób doświadczających deprivacji materialnej w funkcjonowanie społeczności lokalnej. 1.4. Pomoc w utrzymaniu higieny osobistej osobom bezdomnym i wsparcie psychologiczne.	1. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. 2. Realizacja wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. 3. Realizacja programu wychodzenia z bezdomności.	1. Liczba realizowanych programów. 2. Liczba osób objętych poszczególnymi programami. 3. Liczba instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów biorących udział w realizowanych programach. 4. Poziom osiągnięcia celów realizowanych programów. 5. Raporty z realizacji poszczególnych programów przygotowywane przez podmioty wdrażające.

**Cel strategiczny 2. Aktywizacja społeczno - zawodowa osób bezrobotnych.**

<b>Cele szczegółowe</b>	<b>Planowane działania (Programy)</b>	<b>Wskaźniki</b>
<p>2.1. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>2.2. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących tereny zdegradowane i peryferyjne.</p> <p>2.3. Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.</p> <p>2.4. Wzrost dostępności do usług zdrowotnych oraz wzrost liczby i stabilność pracy w sektorze ekonomii społecznej w regionie.</p>	<p>1. Realizacja programu aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>2. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz Punktem Pośrednictwa Pracy.</p> <p>3. Współorganizowanie z Powiatowym Urzędem Pracy prac społecznie – użytecznych.</p> <p>4. Realizacja programu aktywności lokalnej.</p>	<p>1. Liczba realizowanych programów.</p> <p>2. Liczba osób objętych poszczególnymi programami.</p> <p>3. Liczba instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów biorących udział w realizowanych programach.</p> <p>4. Poziom osiągnięcia celów realizowanych programów.</p> <p>5. Raporty z realizacji poszczególnych programów przygotowywane przez podmioty wdrażające.</p> <p>6. Liczba opublikowanych na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej ofert pracy.</p> <p>7. Liczba osób objętych pracami społeczno – użytecznymi.</p>

**Cel strategiczny 3. Wzmocnienie rodzin w w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prawidłowego wypełniania funkcji społecznych.**

<b>Cele szczegółowe</b>	<b>Planowane działania (Programy)</b>	<b>Wskaźniki</b>
<p>3.1 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych dziecka i jego rodziny.</p> <p>3.2 Podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów.</p> <p>3.3 Wdrożenie procesu socjalizacji dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>3.4 Zwiększenie skuteczności pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie.</p> <p>3.5 Zintensyfikowanie działań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>3.6 Wspieranie osób będących świadkami przemocy w rodzinie, zwłaszcza dzieci.</p> <p>3.7 Podniesienie kompetencji osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.</p> <p>3.8 Kształtowanie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy i problemów z nią związanych.</p> <p>3.9 Wykreowanie modelu trzeźwego stylu życia, umożliwienie świadomego wyboru trzeźwego życia przez dzieci, młodzież i dorosłych.</p> <p>3.10. Zmniejszenie degradacji zdrowotnej i społecznej osób uzależnionych i ich rodzin, zwiększenie stabilizacji i bezpieczeństwa środowiska rodzinnego,</p> <p>3.11. Wzmocnienie postaw społecznych istotnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;</p> <p>3.12. Zapobieganie wszelkim uzależnieniom poprzez pracę profilaktyczną w środowisku lokalnym oraz stworzenie lokalnego systemu działań profilaktycznych.</p> <p>3.13. Podniesienie samooceny i zwiększenie motywacji społecznej i zawodowej członków rodzin.</p> <p>3.14. Zwiększenie umiejętności społecznych i pełnienia ról społecznych członków rodzin.</p> <p>3.15. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>3.16. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących tereny zdegradowane i peryferyjne.</p> <p>3.17 Wsparcie rodziny poprzez udostępnienie usług społecznych i zdrowotnych.</p> <p>3.18. Zwiększenie zasobów mieszkań socjalnych i chronionych.</p>	<p>1. Realizacja programu wspierania rodziny dla Radlina na lata 2016 – 2018.</p> <p>2. Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.</p> <p>3. Realizacja miejskiego programu profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.</p> <p>4. Realizacja programu aktywności lokalnej.</p> <p>5. Realizacja lokalnego programu rewitalizacji miasta Radlin 2015-2020.</p> <p>6. Realizacja programu aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>	<p>1. Liczba realizowanych programów.</p> <p>2. Liczba osób objętych poszczególnymi programami.</p> <p>3. Liczba instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów biorących udział w realizowanych programach.</p> <p>4. Poziom osiągnięcia celów realizowanych programów.</p> <p>5. Raporty z realizacji poszczególnych programów przygotowywane przez podmioty wdrażające.</p>

<b>Cel strategiczny 4. Wsparcie osób niepełnosprawnych.</b>		
<b>Cele szczegółowe</b>	<b>Planowane działania (Programy)</b>	<b>Wskaźniki</b>
<p>4.1 Zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych usług społecznych i zdrowotnych.</p> <p>4.2 Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.</p> <p>4.3 Zwiększenie zasobów mieszkań socjalnych i chronionych.</p> <p>4.4 Podniesienie samooceny i zwiększenie motywacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>4.5 Zwiększenie umiejętności społecznych i pełnienia ról społecznych osób niepełnosprawnych.</p> <p>4.6. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób niepełnosprawnych.</p>	<p>1. Realizacja lokalnego programu rewitalizacji miasta Radlin 2015-2020.</p> <p>2. Realizacja programu aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>3. Działania na rzecz ochrony zdrowia.</p>	<p>1. Liczba realizowanych programów.</p> <p>2. Liczba osób objętych poszczególnymi programami.</p> <p>3. Liczba instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów biorących udział w realizowanych programach.</p> <p>4. Poziom osiągnięcia celów realizowanych programów.</p> <p>5. Raporty z realizacji poszczególnych programów przygotowywane przez podmioty wdrażające.</p> <p>6. Liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi z zakresu ochrony zdrowia.</p> <p>7. Liczba podmiotów realizujących działania z zakresu ochrony zdrowia.</p> <p>8. Liczba świadczeń realizowanych przez specjalistyczne placówki.</p>
<b>Cel strategiczny 5. Wzmocnienie i rozwój społeczności lokalnych.</b>		
<b>Cele szczegółowe</b>	<b>Planowane działania (Programy)</b>	<b>Wskaźniki</b>
<p>5.1 Podniesienie samooceny i zwiększenie motywacji społecznej i zawodowej wśród członków społeczności lokalnej.</p> <p>5.2 Zwiększenie umiejętności społecznych i pełnienia ról społecznych przez członków społeczności lokalnej.</p> <p>5.3 Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>5.4. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych.</p> <p>5.5 Wsparcie społeczności lokalnej poprzez udostępnienie usług społecznych i zdrowotnych.</p> <p>5.6 Zwiększenie aktywności mieszkańców Radlina m.in. poprzez stworzenie warunków do powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej; umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie i lokalną wspólnotę; rozpowszechnianie różnorodnych form aktywnego spędzania czasu, a także popularyzowania wolontariatu;</p> <p>5.7. Wzmacnianie organizacji pozarządowych poprzez ich integrację z pozostałymi podmiotami realizującymi zadania publiczne oraz zwiększanie wpływu organizacji pozarządowych na kreowanie polityki społecznej w gminie.</p>	<p>1. Realizacja programu aktywności lokalnej.</p> <p>2. Realizacja lokalnego programu rewitalizacji miasta Radlin 2015-2020.</p> <p>3. Realizacja programu aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>4. Realizacja programu współpracy Miasta Radlin z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.</p>	<p>1. Liczba realizowanych programów.</p> <p>2. Liczba osób objętych poszczególnymi programami.</p> <p>3. Liczba instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów biorących udział w realizowanych programach.</p> <p>4. Poziom osiągnięcia celów realizowanych programów.</p> <p>5. Raporty z realizacji poszczególnych programów przygotowywane przez podmioty wdrażające.</p>